Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Speculum beatae Virginis Mariae.

https://hdl.handle.net/1874/340775

Expositio super salutationem angelicam

Quia ut in hymno sancto attestante ubi
li dubium est quin totum ad gloriam
laudis dei pertineat quicquid dignum geni-
trici sue impensum fuerit Ideo ad laudem
et gloriam domini nostri Jhesu Christi aliquid de
laude et gloria gloriosissime matris eius
premittere cupiens dulcissimam salutationem
sue dulcissime matri ab angelo factam
per mariam assumere dignum duxi eius
adiutorium in hoc opusculo flagitans sibique
devote cum angelo dicens Ave maria
gratia plena dominus tecum benedicta tu in muli-
eribus Addentes cum elizabeth et benedictus
fructus ventris tui nunc et in eternum [illegible]
[illegible] ihesus christus Amen

Ave filia et vide et inclina aurem
tuam Audi gabrielem nuntium gloriosum
vide fecunditatis tue modum miraculo-
sum inclina aurem tuam ad conceptum fruc-
tuosum Audi ergo quod a deo patre tibi an-
nuntiabitur vide quod filius dei in te incar-
nabitur Inclina aurem tuam spiritu sancto
qui mira in te operabitur Audi ergo lau-
datam salutationem Ave maria etc. Hoc
nomen maria non a gabriele sed a fi-
delium devotione et spiritus sancti inspiratione
impositum est. Ultima quoque clausula videlicet
Et benedictus fructus ventris tui non a ga-
briele salutante edita sed ab elizabeth
prophetante addita est. Dicamus ergo singuli
dicamus devotissime universi Ave maria
etc. Hec salutatio ut ait beda preter quan-
dam consuetudinem inaudita tanto matre
dignitatis est congrua In hac dulcissima
salutatione quinque dulcissime sunt ordinate
quinque altissimas laudes insinuantes
Insinuatur namque in hiis quod purissima
quod plenissima quod tutissima quod dignis-
sima quod utilissima fuerit beata virgo
maria. Purissima inquam per culpe carentiam
plenissima per gratie affluentiam. tutis-
sima per divinam presentiam. dignissima per

persone sue reverentiam. utilissima per plus sue
excellentiam. ¶ Primo purissima per culpe caren- Purissima
tiam fuit maria. Quod insinuatur cum dicitur Ave
quia ab omni ve culpe immunissima fuit. Sicut utique
merito decuit dicit Anselmo attestante qui
ait Decebat ut hominis illius conceptio de matre
purissima fieret ut ea puritate qua maior
sub deo nequit intelligi virgo illa niteret cui
deus pater unicum filium quem de corde suo equalem
sibi genuit ita dare disponebat ut unus
et idem communis esset in trinitate dei filius et marie
et hoc utique congruens erat ut de purissima
matre nasceretur qui totum mundum venit purificare
¶ Secundo plenissima per gratie affluentiam fuit Plenissima
maria. Quod insinuatur cum dicitur gratia plena. Ve-
re plena et plus quam plena sicut testatur anselmus
devotissime clamans et dicens O femina plena
et superplena gratia de cuius plenitudinis redundan-
tia sic reviviscit omnis creatura. ¶ Tertio Tutissima
tutissima per divinam presentiam fuit maria. Quod
insinuatur cum dicitur dominus tecum. Merito dominus pater
dominus filius dominus spiritus sanctus cum matre sponsa tutissima est
quia dominus pater dominus filius dominus spiritus sanctus secundum est
ita quod ipsa familiarissima est sicut patet beatus quia sic
ait Ideo tecum dominus filius tecum quod carne tua
induitur spiritus sanctus dominus quo concipis et
dominus pater qui genuit quod concipis. ¶ Quarto dig- Dignissima
nissima fuit maria per persone sue reverentiam
Quod insinuatur cum dicitur benedicta tu in mulieribus
Neque enim persona posset non esse dignis-
sima que tanta benedictione reverendissima Unde
merito stupens et exclamans ait anselmus
O vere benedicta et superbenedicta per cuius bene-
dictionem benedicitur omnis creatura non solum creatura
a creatore sed et creator a creatura ¶ Quinto Utilissima
quod utilissima per plus sue excellentiam fuerit
maria. Quod insinuatur cum dicitur benedictus fructus
ventris tui. Ad salvandum namque mundum
hec utilissima fuit quia fructum salutis
excellentissimum et potentissimum genuit Ideoque
benedictum devote eius anselmus ait Per fe-
cunditatem tuam domina peccator est iustificatus

dampnatus mundus salvatus, expulsus reductus, peccatis eius tamen dum mundum captivum redemit, egrum sanavit, mortuum salvavit. De hiis tamen quinque singillatim successive videamus.

Hec est carissimi sicut supradictum est sancta virgo Maria propter quomodo culpe carentiam et immunitatem propter quomodo vite innocentiam et puritatem merito per Ave salutatur. Merito ei in principio salutationis Ave dicitur. Dicitur unde quasi sine ve. ¶ Considerandum ~~[illegible]~~ autem est quod triplex est ve a quo immunissima fuit ista cum dicitur est Ave. Est enim ve culpe, ve miserie, ve gehenne. De hiis tribus ve ad litteram intelligitur quod apocalypsis viii legitur: Audivi inquit Iohannes vocem unius aquile volantis per medium celi dicentis voce magna ve ve ve habitantibus in terra. Sed certe pluribus horum tamen ve multiplicatur. Hinc per tria ve ut sic sic fuit nove ve quod in recte Marie dicitur Ave. Sed tamen culpe tamen miserie tamen gehenne sicut est triplex carentia ipsa merito salutatur per Ave. ¶ Primo

De triplici ve culpe et primo de ve cordis

secundo carissimi considerandum est quod triplex ve culpe scilicet ve culpe cordis, ve culpe oris et ve culpe operis. De hiis et ibi ve dicit pro ve ve ve habitantibus in terra. De primo pectoribus quod culpa cordis sicut dicitur ysaye xxix: Ve qui profundi estis corde ut a domino abscondatis consilium. Ve enim profundis cordibus ad malum quia profundi sunt corda malorum sicut profunde sunt vie dyabolorum et profunda sepulchra plena putredinibus mortuorum. De secundo sicut dicitur Matthei: Ve vobis scribe et pharisei ypocrite quia similes estis sepulchris que a foris apparent hominibus speciosa intus autem plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Quam longe ab isto ve fuit innocentissimum cor Marie teste

beato Bernardo qui ait: Nec quicquam delictum Maria habuit et ab innocentissimo corde eius est prima longe fuit. Sed cum cor Marie [illegible] debuit tamen nullum ad dignum prius admisit. Ideo mundissimum cor eius non fuit sentina dyaboli nec fuit sepulchrum viciorum. Immo fuit cellarium et paradisus spiritus sancti, unde canticorum iiii: Ortus conclusus soror mea sponsa, ortus conclusus. Hec ut ait Ieronimus: Ortus deliciarum in quo consita sunt universa florum genera et odoramenta virtutum. Quam longe Maria longe fuit a ve cordis, ideo merito dicitur ei Ave. ¶ Item ve pectoribus quod culpa oris sicut dicitur ysaye v: Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum. De hiis et ve oribus qui ore portant ut venenum dyaboli in ore portant sicut in psalmo dicitur: Venenum aspidum sub labiis eorum. Quam longe ab isto ve fuit sanctissimum os Marie. Sed beatus Anshelmus dicit nichil tamen in ore Marie nisi [illegible] actu verbum fuit. In ore quoque Marie non fuit fel et venenum dyaboli sed mel et lac. Unde spiritus sanctus in canticorum iiii: Favus distillans labia tua, mel et lac sub lingua tua. Pronunc Maria mundissimum lac sub lingua habuit quam mellifluum [illegible]. Est enim illa [illegible] fuit oris ve, ideo merito dicitur ei Ave. ¶ Item ve pectoribus per culpa operis sicut dicitur ecclesiastici ii: Ve duplici corde et labiis scelestis et manibus malefacientibus per culpa operis. Quam longe a tali ve fuit ab operibus et omnibus vita Marie. Propter quod beatus Bernardus ait: Decuit reginam virginum singularis privilegio sanctitatis prevenire ut dum peccati morti [illegible] ferret prestitorum munus vite et iustitie pro omnibus optinere. Quam secundo sanctissima virgo [illegible]

De ve oris

De ve operis

De t[em]ptacione de origi nalis mi[seri]e fuit a ve cordis ore et opit[ulatio]ne in merito
dum d[icitu]r ei aue ¶ 2[o] l[ite]ra[rum] q[uod] considerandum
est q[uod] maria immunis fuit n[on] solum a t[em]pta-
tione de culpe actualis. sed a t[em]ptacione de
miserie originalis. viz a ve miserie
nascendi. a ve miserie pariendi a ve
miserie moriendi. ve miserie nas-
cendi d[icitu]r ve fomitis infirmatis nascen-
tis ve miserie pariendi d[icitu]r ve doloris
tanta cruciatis parientis ve miserie
moriendi d[icitu]r ve resolutionis incineratis
morientis de h[is] trib[us] ve dicit p[ro]p[he]ta ve ve
1[o] de ve nascendi ve habitantibus in terra ve g[rati]a miserie
nascendi e[st] ve fomitis nob[is] innatum q[uod] p[ro]p[ter]
originale corruptionem non in sui ad bonum
et tam[en] p[ro]nu[m] ad malum sumus. ita q[uod] q[uo]libet
non fomite natus. q[uo]l[ibe]t p[ro] fomite infirmus
et plagatus dicere p[otes]t cum Ie. x. ve m[ihi] sup[er]
contritione mea et ego aut[em] dixi plane h[ec] inf[ir]-
mitas mea et portabo eam. Sed h[ec]
n[on] s[olu]m in nascentibus ve infirmitatis ad-
ultos ad p[e]cc[at]um inclinatis. sed et ve fe-
ditatis et culpe ip[s]os paruulos ad n[ost]ra
obligatis de q[uo] ap[osto]l[u]s ait. eram[us] nasci-
m[ur] filij ire ¶ q[uod] immunis ab isto
nascendi ve fuit sanctissima virginitas marie
q[uia] n[on] s[olu]m ab originali culpa s[ed] et a
fomitis miseria. cuius occasione eram[us]
ad malum inclinati. ita p[er] sanctificationem
in vtero vtero fuit liberata vt nunquam ad
p[e]cc[at]um inclinata fuit in h[oc] mundo teste
b[ea]to b[ernar]do q[ui] ait. Puto q[uod] copiosior
gra[tia] sanctificationis in ipsam descendit q[uam]
q[uod] n[on] s[olu]m ortum eius sanctificauit sed et vi-
tam eius deinceps ab o[mn]i p[e]cc[at]o custodiuit
immune dicitur g[rati]a virginitas marie tam lo[n]-
ge fuit ab isto ve in merito dicitur
1[o] de ve pariendi ei aue ¶ Jt[em] ve miserie pariendi d[icitu]r
i[n] ve originalis maledictionis de q[uo] d[icitu]r
e[st] v[er]o eve in dolore paries filios. de h[oc]
ve pregnantibus pleris[que] dicit p[ro]p[he]ta g[e]n[er]aliter
q[uod] duo de q[u]ibus d[icitu]r specialiter mat. xxiiij.
ve aut[em] pregnantibus et nutrientibus in illis diebus

¶ q[uod] immunis et pariens et pregnans virgo maria
e[st] fuit ab isto ve Augustino teste q[ui] ait ¶
q[uod] b[ea]ta m[ate]r ista et q[uia] sine contaminatione concepit
et sine dolore peperit mediatorem ¶ 2[o] g[rati]a ma[ri]a
tam longe fuit ab isto pariendi ve in merito
3[o] de ve morie[ndi] dicitur ei aue ¶ Jt[em] ve miserie moriendi
d[icitu]r ve incinerationis q[uod] h[omini] inflictum d[icitu]r q[uia] peccan-
ti dicitur. puluis es et in puluerem reuerteris
Sed tam de ve moriendi q[uam] de ve nascendi
b[e]n[e] intelligi p[otes]t q[uod] d[icitu]r ecc[lesiastic]i. xli. ve vobis
impijssimi viri q[ui] dereliquistis legem domini altissimi
et si nati fueritis in maledictione nascemini et si
mortui fueritis in maledictione erit p[ar]s v[est]ra
Certe tamen ip[s]i q[ui] p[ro]pter nascimur in maledictione
for fomitis. et maxime in maledictione pluribus
ris. Multo tamen notabiliorem d[ominu]m ist[is] miseria
fomitis et meo incinerationis amaiorem q[uam] m[ater]
¶ q[uod] longe ab isto incinerationis ve fuit vt
credimus sanctissimum corpus marie. h[oc] enim corpus
est archa dei sanctissima q[uod] dicitur n[on] p[otes]t fieri
s[ed] istar filij s[ed] sui ad celum p[otes]t facere
susceptum. Sed tam de filio q[uam] de m[at]re nobilis
ait p[s]alm[ista] exsurge domine in requiem tuam tu
et archa sanctificationis tue. h[ec] archa de lig-
nis imputribilibus facta e[st] q[uia] caro marie neq[ua]q[uam]
vt credimus p[otes]t facta e[st]. Ideo q[uod] b[ea]tus aug[ustinus]
ait ¶ Tabernaculum thalamum dignum est
seruare celum q[uam] terra. tantaq[ue] integritatem me-
rito incorruptibilitas n[on] p[otes]t dici vlla reso-
lucio sequitur ¶ Sic g[rati]a maria eo modo q[uo] dicitur
longe fuit a nascendi ve. longe a pariendi
ve. longe a moriendi ve. et in merito dicitur
3[o] de ve culpe ei aue ¶ 3[o] l[ite]ra[rum] considerandum e[st] q[uod] maria
immunis fuit n[on] s[olu]m a t[em]ptacione de culpe
actualis. n[on] solum a t[em]ptacione de miserie ori-
ginalis. sed et a t[em]ptacione de pene gehennalis
h[oc] t[ame]n p[ro] ve. in penarum magnitudine, in p[ec]c[ator]um
consistit multitudine. in p[ec]c[ator]um longitudine. Et de h[is] trib[us]
ve dicit p[ro]p[he]ta. ve. ve. ve. habitantibus in terra
de p[ec]c[ator]um ma[gnitudine] ¶ Ve g[e]h[enne] consistit in magnitudine p[ec]c[ator]um
de h[oc] v[er]o d[icitu]r eze. xxiiij. ve ciuitati sanguinum
cuius ego grandem faciam pyram. Ciuitas
sanguinum e[st] collectio omnium impiorum. cuius grandis
erit pyra in gradibus cremationis dampnatorum

Nota quod longe ab isto gradu vie fuit gradus
magnitudo gratie et glorie marie. cum quo gradu
dampnatorum punit in inferno iam deus preparavit
gradum glorie in celo ut sicut fuit gradus
in merito ita et gradus in premio. Unde ipsa est
thronus cum gradibus de quo 3o regum 10. Fecit
rex salamon thronum de ebore grandem. Thro
nus veri salomonis est maria gradus autem in
gradu et gloria christi quod unde bernardus ait Quantum
gratie in terra maria adepta est pre ceteris tantum
in celo optinuit glorie singulariter. Nota 2o quod maria
tam longissime fuit ab isto vie in merito quantum
est ei amen. Nota 1o consistit vie gehenne in
penarum multitudine unde ysaie 3o dicitur Ve anime
eorum quia reddita sunt eis mala plurali di
eorum quia plura mala mali reddidit in gehenna
Nota quod longissime ab isto vie multitudinis tor
mentorum fuit maria Nam propter multitudinem meritorum
eius deus multa bona preparavit in celo. ita ut
nullus angelus nullus quod sanctus ei coequari possit
in merito et congregatione bonorum celestium. unde
dicitur prov. 31 multe filie congregaverunt divi
tias tu supergressa es universas intelligas animas
sanctas vel intelligentias angelicas. Ricardus quod tu
supergressa es maria omnium animarum spiritualium divi
tias Ricardus quod tu supergressa es divitias virginum
confessorum martirum apostolorum prophetarum patriarcharum
archangelorum angelorum. cum ipsa sit preciosa
virginum. speculum confessorum. rosa martirum. re
gistrum apostolorum oraculum prophetarum. filia
patriarcharum. regina angelorum. Nota cum
de divitiis omnium horum sibi defuit Gaudi
de diligentia eius conspicias vel virtutis
Jh'om' Dic diligentia eius conspicias vel virtutis
est vel speciositatis est vel candoris et glorie
que in ea iam resplendeat Nota 5o maria ta
quod ea longe fuit ab isto gehenne vie in merito
longe fuit ab isto gehenne vie in merito
quantum est ei amen. Nota 3o consistit vie gehenne
in longitudine penarum unde in canonica iude dicitur ve
illis qui via caym abierunt et errore balaam
effusi sunt. et contradictione chore perierunt
Et post pauca sequitur Nota 2o procella tenebrarum
conservata est in eternum Ricardus quod dicit in eternum et prosa

quanta sit ibi peccatorum et tenebrarum longitudo
que fuit in carcere infernali. Nota quod longissime
ab isto vie gehenne longissimo fuit lon
gitudo glorie marie. cum quo eternitas tene
brarum in inferno iam deus preparavit eternam
lucem in celo. Ut sicut anima peccatrix sedes
est dyaboli inhabitabilis tenebrosa est in
eternum ita maria mediatrix sedes ipsa
est mirabilis luminosa in eternum unde
ps. thronus eius sicut sol in conspectu meo
prophetice. et sicut luna perfecta in eternum. Nota 5o
brevissima vero maria longe fuit amplius
gehenne vie primo longissime fuit ab hiis
novem vie et in merito quantum est amen. Debemus
orare ut ipsa propter suam dulcissimam ani
nos orent liberari ab omni vie per suam dul
cissimam filium dominum ihesum christum dominum nostrum

MAria hoc nomen sicut dictum est
super in angelis sed deus sic
celum imposuit Nota hoc nomen bis lu
cis exemplum signat ait et nomen v
gratis maria. Maria interpretatur amarum
mare. maria dicitur stella maris. maria
dicitur illuminata vel illuminatrix. maria domina
interpretatur. Maria autem est amarum mare
demonibus. stella maris hominibus. Illuminata
vel illuminatrix angelicis spiritibus. domina
creaturis omnibus. Nota Considerandum quo
maria sit mare quo sit amarum et quo sol
sit amarum mare. Nota primo quod maria dicitur
mare propter affluentiam et copiam gratiarum eius
nam sicut omnia flumina intrant mare ita
sic omnes gratie intraverunt in mariam ita ut
ipsa optime dici possit in ecclesiastico xxiiii
In me gratia omnis vie et veritatis in me omnis
spes vite et virtutis. Augustinus Ecce
es plena o maria quam apud deum invenisti
et hanc per totum mundum diffundere meruisti
ista Nota 1o maria amarum dicitur ratione passionis
filii sui valde amara fuit quando
suam ipsius animam gladius pertransivit

penarum multitudine

penarum longitudine

Maria quare dicitur mare

Maria amarum

Unde ipsa bene potuit dicere quod Ruth primo
Noli vocare me Noemi, id est pulchram, sed
vocate me Mara, id est amaram, quia valde amari-
tudine replevit me omnipotens. De amara eciam fuit
Noemi quia duo filii eius mortui fuerunt.
Noemi pulchra et amara signat Mariam
pulchram quidem propter speciem sue significacionis.
amaram vero propter filii sui passionem. Duo autem
filii Marie sunt homo deus et homo purus. Unus
eius corporalis, alius vero spiritualis. Unum est Marie
quam beatus Bernardus ait: Tu mater regis, tu mater ex-
ulis, tu mater rei, tu mater iudicis, tu mater
dei et hominis. Cum sis utriusque mater, discor-
diam inter filios suscitare nequis. Inde beatus
exclamans Anshelmus ait: O beata fiducia,
o tutum refugium, mater dei est mater
nostra. Isti duo filii Marie ambo mortui
fuerunt: unus corpore, alter mente. Unus
crucis acerbitate, alter mentis infidelitate. Unde
viscera Marie valde repleta fuerunt
amaritudine. Quod et Augustinus testatur dicens:
Illa igitur pia mater magno dolore eiulans
pectora afflicta contundens, ita ipsius vis-
cera amare sanguinabant in ea ut recessu
deficiens vix pervenire posset ad proprii funus.
Vides modo quomodo Maria sit mare spiritus sancti.
Maria est mare amarum — Vides 2° quomodo ipsa sit amara propter morte
filii sui. ¶ 3° Maria est mare amarum
dyabolo et angelis eius propter eorum oppressionem.
Nam sicut mare rubrum amarum fuit egip-
tiis in tempore submersionis de quibus dicitur Exo. xv.
Reduxit super eos dominus aquas maris, sic
Maria est tremenda ipsis demonibus. Unde beatus
ait: Non sic timent hostes visibiles quamlibet
castrorum multitudinem copiosam sicut aeree potestates
Maria quasi stella maris — Marie vocabulum. ¶ Maria interpretatur stel-
la maris. Et hoc aptissime convenit Marie
que gerit officium stelle marine. Legitur
enim et est verum quod nautarum mos est quod tempore
in aliquam terram navigare disponunt unum
sidus eligunt cuius signo lucente radiante
in eam quam desiderant partem possint sine errore
adduci. Tale est officium stelle ma-
rine que navigantes per mare undosum navi-

gacionis ut prius dirigat ad litus celestis patrie.
Et hoc beatus Jeronimus sic concludit: Cuius auspi-
ciis pium nautis inter tanta pericula prodesse
usque ad litus patrie redeuntes. Ista igitur propter duo,
scilicet propter signum et stellam, id est propter fidem crucis et virtu-
tem lucis quam peperit nobis stella maris. ¶
Primo Maria comparatur stelle propter puritatem. Nam — 1° Maria comparatur stelle propter puritatem
ad instar stelle Maria purissima sine peccato vixit.
Unde de ipsa dicitur Sap. vii. Est enim
speciosior sole et super dispositionem stellarum luci
comparata invenitur purior. Unde ibi legitur
purior, quidem prior. Utriusque enim stelle Mari-
ne competit Maria enim prior id est pocior sive
dignior. Maria est purior et sole et stellis
et luce. Quia tanta dignitas quod puritate solem et
stellas et omnem lucem superat corporalem. Ymo eciam
spiritualem, videlicet angelicam creaturam de qua dicitur
Gen. i. Divisit deus lucem a tenebris, id est angelos
stantes a cadentibus. Superat itaque lucem angelicam
prior et purior. Maria prior dignitate, purior sancti-
tate. Unde Anshelmus exclamans ait: O benedicta
super mulieres que angelos vincis puritate, sanctos
superas pietate. Vides modo quomodo Maria sit stel-
la purissima purissime vivendo. ¶ 2° comparatur — 2° propter radiositatem
Maria stelle propter radiositatem scilicet radium ex se
emittendo, dei filium pariendo. Ipsa enim est
stella de qua dicitur Numeri xxiiii. Orietur stella ex
Jacob et consurget virga de Israhel. Et vir-
ga ista est dei filius qui stelle istius Marie est
radius utique de quo cantatur: Sicut sidus ra-
dium profert virgo filium. De quo beatus Bernardus ait:
Neque sideris radius suam minuit claritatem neque
virginis filius suam integritatem. Item beatus: Ipsa est
preclara et eximia stella ex Jacob orta
cuius radius universum orbem illuminat, cuius
cuius splendor et prefulget in supernis et inferos
penetrat. Vides ideo 2° quomodo Maria sit stella
radiosissima filium dei pariendo. ¶ 3° Maria — 3° propter utilitatem
comparatur stelle propter eius utilitatem. Nam sicut stel-
la marina prestat nautis ducatum, ita Maria
stella nostra in fluctibus presentis vite est nobis
utilis. Unde beatus: Noli avertere oculos tuos a fulgo-
ribus huius sideris si non vis obrui procellis.
Si insurgant venti temptacionum si incurras

scopulos tribulationum respicit stellam vocat Mariam. Ipse [Bernardus]: Hanc stellam scilicet Mariam sequens non deviabis, ipsam rogans non desperabis, ipsam cogitans non errabis, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaberis, ipsa propitia pervenies. Et sic in temetipso experiris quam merito dictum sit: et nomen virginis Maria. Dic quod vides. Nunc Maria est stella purissima a patre, stella radiosissima in filio, stella utilissima in mundo. Capitulum. Conspexi vidi quomodo Maria interpretatur illuminata vel illuminatrix.

Maria interpretatur illuminata vel illuminatrix

Quomodo illuminata est per perfectam dignitatem [illegible] apocalipsim. Vidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam, et terra illuminata est a gloria eius. Filius dei est angelus magni consilii, terra vero a gloria dei filii illuminata est Maria, quia sicut illuminata fuit a gratia eius in mundo, ita illuminata nunc est a gloria eius in caelo. Et sic illuminata fiet [illegible]. Sequitur illuminatio in mundo et in caelo. Capitulum. Illuminatrix mundi est Maria per exemplum, per beneficia, per gloriam. Primo per exemplum. Ipsa est cuius vita gloriosa lucem dedit saeculo. Ipsa est cuius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Unde: O Maria, tu magnificis exemplis ad imitationem tui nos provocas. Sicut [illegible] nocte [illegible] illuminas. Nunc cum vias tuas inspicimus, [illegible] qui ambulat in tenebris et non habet lucem. Capitulum. Secundo Maria illuminatrix mundi est per beneficia [illegible] quam multi in nocte [illegible] huius saeculi illuminati sunt spiritualiter. Sicut quidam [illegible] per columpnam ignis illuminati fuerunt [illegible] corporaliter [illegible] Dedit eos in nube diei et tota nocte in illuminatione ignis. Maria nobis est columpna nubis quia [illegible] nubes nos protegit ab aestu dure [illegible]. Protegit nos et ab aestu diaboli temptationis [illegible]. Capitulum. Tertio [illegible] nube in [illegible] corporis [illegible] Maria illuminatrix est per suam lucidissimam gloriam [illegible] mundum illuminat in suo [illegible] gloria [illegible]. Sol illuminans per omnia respexit, et gloria domini plenum est opus eius. Sol illuminans est Maria, quia est pulchra ut luna, electa ut sol. Pulchra ut luna per

Illuminatrix per exemplum

Illuminatrix per beneficia

Illuminatrix per gloriam

gratiam, electa ut sol per gloriam. Gloria eius domini plenum est opus eius. Opus autem excellentissimum est Maria. Hoc opus sicut plenum fuit gratia domini in mundo, sic plenum est gloria domini in caelo. Sol ergo illuminans Maria in gloria rutilans per omnia respicit, quia per eam angeli et per eam sancti gloriae sunt illuminati [illegible]. Est quinto Maria illuminatrix per vitam suam lucidissimam, et illuminatrix per [illegible] suam, et postremo illuminatrix per gloriam suam fulgidissimam. Capitulum. Consequenter videndum quod Maria domina est. Hoc quod optime competit [illegible] variis [illegible] domina caelestium, terrestrium et infernorum. Domina [illegible] angelorum, domina hominum, domina daemonum. Domina in caelo, domina in mundo, domina in inferno. Capitulum. Primo Maria est domina angelorum. Ipsa enim significata est in domina Hester [illegible] regina [illegible] quae ingressa ad regem super unam famulam suam deliciose innitebatur. Altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum vestimenta sustentans. Per dominam Hester reginam intelligitur domina Maria regina. Duae famulae quarum domina Maria sunt angelica et humana natura. O quam grandis domina nobis misericordia [illegible] hominibus quam angelis [illegible] dominum et dominam [illegible] hominibus. Excellentissima angelorum domina est Maria. Unde angelus ipsam alloquens [illegible] ave [illegible] gratia [illegible] perditi [illegible] angelorum nomen per omnia [illegible] dignata [illegible] ancilla vero humana [illegible] famula [illegible] domina sua Maria [illegible] in mundo [illegible] colligens [illegible] Intelligentia [illegible] angelica [illegible] famula sua [illegible] innititur in caelo innititur

Maria domina angelorum in caelo

cite tamquam familiarissima scilicet angeli secundo
tenent tamquam delicatissima in angelis dile-
ctione · tenent secundo quod tamquam plenissima sicut cum
sua plenitudine angeli Cherubin · tenent
et super tamquam potentissima angelis in paradiso
Domina eciam angelorum tenetur Maria suo
ipsius Unde angelus ait Michael dux et
princeps milicie celestis cum omnibus prin-
cipibus ministrorum tuis virgo parens
preceptis in defendendis in corpore et in
suscipiendis de corpore animabus fidelium
spiritualiter domina die ac nocte sit in genere
accincta · Hic 5o patet quod Maria est angelorum
Maria est domina hominum in mundo — domina in celo ¶ 2o est Maria domina hominum
in mundo · de hac dicitur in psalmo · Sicut
oculi ancille in manibus domine sue etc. An-
cilla domine Marie est quelibet anima fidelis
primo et ecclesia universalis · Oculi huius an-
cille in manibus domine dicuntur esse · quia
oculi cordis omnium nostrum ad manus
Marie semper debent respicere · ut per manus eius
aliquid boni acquiramus · et per manus eius
quicquid boni agimus domino offeramus · per
manus eciam eius huius domine habemus
quicquid boni possidemus testante beato Bernardo
qui ait Nichil nos deus habere voluit
quod per manus Marie non transiret · Hic 5o
Maria est domina demonum in inferno — patet quod Maria est domina hominum in mundo ¶ 3o
Maria est domina demonum in inferno · tan-
te potestatis est domina ut et de ipsa can-
tari possit illud psalmi Virgam virtutis tue e-
mittet dominus ex Syon dominare in medio
inimicorum tuorum Virga virtutis est virgo
Maria · ipsa est virga Aaron florida per
virginitatem · et fructifera per fecunditatem
Ipsa quoque est virga de qua Ysaie xi · Egredi-
etur virga de radice Jesse etc. Hec virga
virgo Maria virga virtutis est contra inimicos infer-
nales quibus magna virtute dominatur et ideo
domina tam magna · domina tam magne vir-
tutis merito a nobis amatur · merito a
nobis laudatur · et merito a nobis exoratur

ut nos contra inimicos istos tueatur · Hic ergo
vides quomodo Maria est domina angelorum in celo
quomodo Maria est domina hominum in mundo · quomodo Maria
est domina demonum in inferno

Gratia plena dicitur et super quo Maria
propter purissimam vite innocenciam mira
per Ave salutatur · Audiendum est ad mirum quomodo est
plenissima gracie affluentia · merito gracia plena
nominatur · Ave gracia plena · Gracia Marie fuit
vera immensa multiplex et utilis ¶ primo fuit — Gracia Marie
gracia Marie vera Unde Luce primo Invenisti graciam
apud deum · apud deum dicit ad differentiam multiplicis
gracie false · Primo quidam inveniunt graciam apud dy-
abolum sicud homo cum est vera gracia et diabolus
autem graciam false quam statuit offert ut liberum
peteret · Unde Olofernes quod Judith sibi ait
Judith xij · bibe nunc et accumbe in iocunditate
quam invenisti graciam apud me · sed ve homini
illi qui graciam talem querit et invenit quia hec ille
scilicet Olofernes vocabat ut scilicet a deo recederet et
illi virum daret et eius voluntatem faceret
At Alii quidam inveniunt graciam apud mundum
ut homo est vera gracia · quia apud mundum vel apud
homines mundiales sepe falsa gracia inve-
nitur Unde Eccli viij · Prima hominem coram
magistratibus ne forte insistat in graciam fal-
sam et quiescit in Alii apud deum dicit in
apud carnem · nam gracia carnis falsa est gracia
corporis carnis pulchritudo et huiusmodi
Unde Proverbiorum xxxj · Fallax gracia et va-
na est pulchritudo et huiusmodi Maria ergo hanc
multiplicem falsam graciam Maria contempsit et apud
deum merito graciam veram invenit Jheronimus dicit
quod in Maria contenta est totius puritatis et sim-
plicitatis · totius gracie et virtutis fuit ·
tanta enim et infinita quam de celo prospexit
Dominus quod cum Maria veram graciam inve-
nire desiderat ipsam eciam Maria omni desiderio
et omni studio ad eum apud quem invenit ac-
cedat sicut hortatur apostolus hebreorum iiij Adea-
mus cum fiducia ad thronum gracie eius ut

ximam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio
oportuno. Et vos qui gratiam volt invenire
debet querere. Qui gratiam vult querere debet se inclinare
Inclinet ergo se ad mariam per veram humilitatem
quia per mariam incipit invenire veram gratiam
de qua etiam mundus tanto maior est humilia
te in omnibus et totam deus invenit gratiam. Quia
ipsa gratiam invenit a deo propter ... humi
litatem ancille sue. ¶ 2° grad(us) marie
fuit immensa. Maria ad vas immensum fuit
ex quo illud quod celo maior capere potuit
Rex est maior ... ille de quo salomo
ait et in libro ... Si celum et celi celorum
te capere non possunt quanto minus domus hec
edificium ... domus quam salomon edi
ficavit sed domus per illam significata deum
capere potuit. Unde 5° immensa maria capa
cior est celo quia quem celi capere non poterant
tuo gremio contulisti. Immo etiam capacior
est mundo. Quia quem totus non capit orbis
in tua se clausit viscera factus homo. Unde 5°
maria tam capax fuit ut etiam quantum magis
... Celsior est maria quam celi sunt putat
celestis civitatis alybus (?) virtutibus celestibus
... cuius sedes dei excellentis
sima ... quod dicit dominus in celo ga
udent ... Ora fuit maria quod
fructum nobis illum protulit de quo dicit
... ait ... fructum suum. Abis
sus est maria in caritate et in sua profundi
tate. Unde dicit profundissimam filii sui
summa. ... nobis competat. Quia abissus
... abissum invocat. Celum est maria terra
est maria. Abissus est maria. Celum habuit celi
altitudinem. Terra habuit terre latitudinem.
Abissus habuit abissi profunditatem. Quia ipsa maria
immensitate divina ... quia ipsam
... gratia ... in mea
... latissimam ... profundissimam
... et ... de eius mea ait

levis ... mundus ... longitudinem
longitudinem et latitudinem sublimitatem
et profunditatem ... Sed longi
tudo eius mundi usque ad novissimum
diem ... latitudo eius replet orbem terre
ut sua ... plena sit omnis terra
... et sublimitatibus eius superne civitatis
invenit restaurationem. Et profundi
eius ... sedentibus in tenebris et in umbra
mortis obtinuit redemptionem. ¶ ...
3° marie gradus ... extensa ...
de qua ipsa per dicit in ecclesiastico
Ego quasi therebintus extendi ra
mos meos et rami mei honoris
et gratie. Therebintus magna arbor
est in syria secundum glosam. et habet ramos
multos et expansos. Masculus huius
arboris non fert fructum. sed femina
... cuius fructus invenit ...
rubeus et pallidus. ... colo
ris. Arbor ista perfecta ... virgo
gloriosa maria. Mira est ... humecta
et ... humecta per gratiam fuit
tota vita marie. ... mirum si maria
in humore ... crescat ... humo
re ... arescat ...
... Ramos autem que
non habuit humore rami huius arboris
rami honoris et gratie sunt virtutes et merita
... marie. In hiis ramis
libenter habitant et iubilant celestes aviculi
... ut de ipsis ... possint
... in ramis eius gaudentes
... quia lata quia alta. quia longa
arbor ista magna ... marie. ramos su
os expandit. quia lata ad homines. quia longa
ad angelos. quia alta ad deum. Unde
... ad hoc ... expandit ramos gratie
... Maria

Immensa grad(us) Marie

Maria capacior c(elo)

2a capacior t(er)ra

Celsior est ma(ria)

Ora fuit ma(ria)

Abyss(us) est ma(ria)

... grad(us) ...

dulcius sumus mundo apparuit. ut de eius pleni-
tudine acciperemus omnes. Capitulum ix
de pomis. Egrorum curacionem. Tristes consolacionem
Peccator veniam. iusti graciam
angeli leticiam. denique tota trinitas
gloriam. Filius per se carnis humane substanciam
Fructus illius arboris est i[ste] de quo dicitur. et videtur
dicens fructus ventris tui. Iste fructus ru-
beus fuit sanguine. pallidus ad mortem.
Unde sponsa dei anima sancta ait. Cantica v. Di-
lectus meus candidus et rubicundus. Iste
quidem fructus odore comedentem. quod videtur sensisse
beatus Bernardus qui dicit Odor tuus concu-
piscencias in me excitat eternas. Odor iste
devotas animas trahit sicut dicitur Cantica i
Curremus in odore unguentorum tuorum
Ysidorus: est autem quod fructus redimit eam mas-
culus sed femina huius arboris producit solis
Sed hic fructum vite ihesum xpistum non mas-
culus sed femina. id est virgo protulit
Propter quod videtur angelus ait. Ecce virgo
[illegible] que sine corrupcione carnis et sine
viro pariet unum. Secundo fuit gracia
marie utilis tam sibi quam nobis. Sibi
ipsi. Primo gracia marie fecit eam delicio-
sam in morte. deliciis spiritualibus sicut spiri-
ale dei unum paradisum. Impossibile est cor[?] pi-
gratum quod paradisus in [illegible] multipli-
citatem deliciarum spiritualium. de quibus et vide-
bis ait Cantica vii in deliciis [illegible]
virginitatis cum munere fecunditatis. Ista
gracia fecit mariam immaculosam. ple-
nam immaculosam. virgo concepit virgo peperit
et immaculosam dicitur concepit et dicitur peperit
sed ad mariam loquens ait. Intellige
prudens virgo ex nomine promissi filii [illegible]
et quam spiritualem graciam invenies apud deum
Ista gracia fecit mariam gloriosam. Proverbiorum quod dicitur
xxxi. Mulier graciosa inveniet gloriam
Quia vere filius eius [illegible] gracie et glorie. Nul-
la pura creatura tantam graciam in mundo

ulla tantam gloriam invenit in celo. et ideo tam
graciam quam gloriam invenit apud deum per quam graciam
et gloriam dabitur deus. Secundo fuit ista gracia marie
utilis nobis ipsis. quia colligit malos. impinguat
bonos. liberat universos. Colligit a culpa
impinguat in gracia. liberat a morte eterna
Secundo primo gracia marie colligit malos ad
veniam. Hoc videtur signatum est in gracia qua
in colligendis spicis a messoribus derelictis
ruth invenit quando dixit ad booz. Inveni
graciam coram oculis tuis domine mi. Ruth
interpretatur videns vel festinans et significat beatam
virginem que vere videns in contemplacione et videtur fes-
tinans fuit in accione. Videns et fuit
et est mariam miseria et festinans ad ipsam
dedicatam sua miam. Booz interpretatur fortis et
et signat illum de quo in psalmo dicitur magnus
dominus noster et magna virtus eius. Ruth secundo
in oculis booz et maria in oculis domini inve-
nit graciam ut ipsa spicas id est animas a
messoribus derelictas colligere ad veniam pos-
sit. Messores sunt messores id est rectores et doc-
tores. Quia vere magis maria gracia quam multi ex-
tris ad veniam colligendo que a doctoribus
et rectoribus tamquam incorrigibiles relinquuntur
Et ideo videtur beatus Bernardus ait maria in precor-
dia mundo [illegible] misericordie affectu a-
plectens. fovens ac defendens quousque hor-
rendo iudici misericordiam [illegible] Secundo
gracia marie impinguat bonos pinguedine
gracie. hanc graciam impinguantem cupiebat qui di-
cebat. Sicut adipe et pinguedine reple-
atur anima mea. Et quis conferre valet quam mul-
tis ad opitulandum gracia marie sit [illegible]
impinguata primo [illegible] quam estimare valeat
quantum in ipsa maria fuerit impinguata [illegible]
animarum graciarum eius gracia sit impinguata
tot multa animarum. Johannes damascenus
ait Maria in domo domini plantata et impin-
guata spiritu ut oliva fructifera omnium virtu-
tum habitaculum facta est. Tercio gracia marie

Marginal notes: Utilis gracia marie tam sibi quam nobis — deliciosa — Immaculosa — gloriosa — colligit malos — Impinguat bonos — liberat a morte

liberavit a morte eterna universos quos liberavit.
Hoc bene signatum est in Hester ubi dicitur quod legitur
quod adamavit eam rex plus quam omnes mulieres
et quod posuit diadema regni super caput eius. Hester optinuit
et genti sue morti addicte a morte e-
ripuit. Sed certe vera Hester beata Maria
tamquam coram rege eterno gratiam invenit quod
per hanc non solum ipsam ad coronam provexit
sed et genus humanum morti addictum subve-
nit. Augustinus: Res digna referenda gra-
tia, dei et domina mea per tuum filium captiva-
ta captivus redemptus sum per tuum partum de
morte eterna sum exceptus. Amen.

Hec gratia plena dividitur aliquando
gratia duplex [illegible] Maria scilicet [illegible] que
adhuc quadruplex invenitur scilicet gratia donorum
gratia laborum, gratia privilegiorum, et gratia
premiorum. ¶ Prima gratia donorum spiritus sancti
Marie collata. Quia ipsam dicit in ecclesiastico xxiiij
In me gratia omnis vie et veritatis in me
omnis spes vite et virtutis. ¶ Maria enim
est via errantibus, veritas ignorantibus,
vita morientibus, virtus lapsis et deficien-
tibus. ¶ Nota quod dicitur omnis vie quia ipsa
est via coniugii. Alia continentie. Tertia
virginitatis. Ipsa est via coniugatorum continen-
tium et virginum. Item dicitur omnis veritatis
quia aliquis veritas est triplex scilicet intentionis lo-
cutionis et operationis. Item dicitur omnis spes
vite. Omnis enim vita humana sive coniugalis
ut est in penis ut in pena ut in iustitia et
singulis per Mariam data spes. Nam peccato-
ribus veniam penitentibus gratiam et iustis gloriam
per eam conferre. Item dicitur omnis spes virtutis
in eam gratia homini virtutis divina sive ad-
versa [illegible] scilicet temptatio, tribulatio
et fatigatio. Et hiis omnibus per Mariam virtutes
prestat videlicet temptationes vires resistendi,
tribulationes vires patiendi et fatigationes vires
perseverandi. Et quod mirum sic tanta efflu-

[illegible] donorum spiritus sancti fuit in Maria et est
prestat [illegible] per Mariam id est eadem in eius
deo filio tanta donorum suorum super-
fluentia spiritus sancti requievit. Maria namque
est illa virga et filius Marie est ille flos de
quo dicitur Ysaia xi. Egredietur virga de radice
Jesse et flos de radice eius ascendet
et requiescet super eum spiritus domini, spiritus
sapientie et intellectus, spiritus consilii et forti-
tudinis, spiritus scientie et pietatis, et reple-
bit eum spiritus timoris domini. Unde floris
uterque spiritus sancti superefflueret, de quo
in aliqua [illegible] tam uterque sic effluxit
ut beato Iohanne evangelista dicat: De plenitudine
eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia.
Sed de isto flore tanta redundet
gratia in totum orbem id est in totam ecclesiam
quanto magis in ipsam hanc florem virgam
in ipsam Mariam. Dicat ergo Maria dicat
secure: In me omnis gratia vie et [illegible]
¶ Gratia spiritus sancti ordinavit Mariam in
veritate super se, infra se, intra se,
et extra se. ~~[illegible]~~ Supra se
per donum sapientie. Infra se per donum
consilii. Intra se per donum intellectus.
Extra se per donum scientie. Gratia ipsa
veritatis ordinavit Mariam, sive autem Maria est
supra se in sapida frumentorum contemplatione,
intra se in recta rerum conditione (?) cogitationum,
extra se in bona agendorum discretione.
¶ Gratia ad vitam ordinavit Mariam
in bona vita respectu dyaboli, respectu proximi,
respectu dei. ¶ Gratia ipsa vite ordinavit
Mariam in bona vita contra dyabolum per do-
num fortitudinis. Erga proximum
per donum pietatis. Erga deum per
donum timoris. ¶ Gratia virtutis vite
ordinavit vitam Marie contra dyabolum in for-
tissima resistentia. Erga proximum in pius-
sima benivolentia. Erga deum in devo-

iustitia et in eorum que ad bonum sunt ducat [illegible]

[illegible]ra donorum

[illegible] veracitas

tissima reuerentia. Unde sicut spiritus sanctus
sponsi sui gratiam adipisci desiderat ipsa
florem sponsi sui in virgine concepit. Per virgam
enim ad florem. per florem ad spiritum in ipso
requiescentem peruenimus. Deum per mariam ad
sponsum accedimus et per sponsum sponsi sui
gratiam inuenimus. Idest quod verbum allocucionis
huius maria habet. Per te accessum
habemus ad filium o benedicta inuentrix gra-
tie genitrix vite mater salutis ut per te sus-
cipiat nos qui per te datus est nobis ¶

De gratia labiorum

Primo habet maria gratiam labiorum. Psalmus
Diffusa est gratia in labiis tuis. Unde
signum fuit gratie labiorum in maria ut
ipsam oportet per illam quam iudith significauit
possumus dicere quod dicitur Judith xi. Non est mu-
lier talis super terram in aspectu in pulchritudine
et in sensu verborum. Reuera non est nec fuit
nec erit talis mulier super terram qualis maria
fuit in aspectu clarissime vite in pulchri-
tudine mundissime conscientie in sensu verborum
discretissime lingue. Gratiam autem labiorum
marie videbimus euidenter si verba labiorum
eius que ipse euangelium colligit diligenter inuenie-
mus in euangelio vii mellifluas sentencias de
mellifluis marie labiis distillantes
et mellifluam labiorum eius gratiam ap-
te docentes unde in canticorum iiii. Fauus
distillans labia tua sponsa. Septem mel-
lis stille septem sunt dulcissima verba marie
quoad angelum. ad deum et ad hominem

Ad angelum duo verba dixit maria

locuta fuisse. Duo ad angelum duo
ad hominem et tria ad deum ¶ Ad an-
gelum verbum castitatis et verbum humilitatis
habuit maria ¶ Verbum castitatis quando an-
gelo respondens dixit. Quomodo fiet istud
quoniam virum non cognosco. Hic contra impudi-
cos qui non casta non pudica sed impudica
turpia et turbia verba in labiis suis habent
¶ Verbum humilitatis ad angelum maria
in labiis habuit. quando angelo humiliter
respondens dixit. Ecce ancilla domini fiat
michi secundum verbum tuum. Hic contra superbos et ar-
rogantes qui dicere nec humilia sentire nec loqui
sed verba iactantie et inflacionis in labiis suis habent

Ad hominem duo

¶ Item ad hominem habuit maria verba caritatis et
veritatis. ¶ Verbum caritatis in salutacione. verbum
veritatis in instructione. ¶ Verbum caritatis ad hominem
habuit maria quando intrauit domum zacharie et salutauit
elizabeth et infans in utero eius exultauit.
Hic contra iracundos qui proximis suis nec cum ca-
ritate loquuntur nec eos etiam loqui dedignantur
¶ Verbum veritatis in labiis habuit maria quando de-
ficiente vino ministris dixit. Quodcumque dix-
erit vobis facite. Hic contra illos qui alios
non ad bonum sed ad malum instruunt et ma-
lum eis consulunt ¶ Item ad deum tria

Ad deum tria

verba maria habuit. prius cum deo quam cum homine
et cum angelo maria locuta est. Unde hoc
habent contra multos qui cum parum cum deo in oratio-
nibus et tamen multum cum hominibus loquuntur in confa-
bulacionibus inutilibus et sepe valde nociuis
¶ Habuit ergo maria ad deum verbum gratulacionis.
verbum querulacionis. verbum compassionis. Gratu-
lacionem pro sui respectione. querulacionem pro
filii sui amissione compassionem pro christi de-
solacione / ¶ Verbum gratulacionis ad deum maria
habuit in labiis quando pro eo quod deus suam humi-
litatem respexerat dixit Magnificat anima mea
dominum etc. Hic contra ingratos qui habent pro multis
et magnis beneficiis paruas deo gratias
agunt. et quandoque pro ipsis dei beneficiis contra deum
insolescunt ¶ Verbum querulacionis maria ad deum
in labiis habuit quando filio pro tempore amisso
dixit. Fili quid fecisti nobis sic. Ego et pa-
ter tuus dolentes querebamus te. Hic contra inde-
uotos qui cum dolore idem non querunt quando ipsum
per peccatum mortale per multos dies
amiserunt ¶ Verbum compassionis ad deum maria
habuit quando in nupciis filio dixit vinum non
habent. Hic contra immisericordes qui aliorum de-
fectus ad pietatem non mouentur. nec apud deum
nec apud homines proximos suos promouent
Eya nunc aduocata nostra adhuc nostra est
ut suggeras filio tuo pro nobis quod nostri

vnum in hunc ex nobis. Unum vtrique gratum ex pro-
posito. vnum compunctionis. vnum deuocionis. vi^m
specialis consolacionis. De quo beatus Bernardus sic ait. Ec-
clesia in uno et fletus per lacrimosas que-
rimonias orans exorare (?) unicum ut sug-
gerat benignissime filio suo quem vi^m habuerat ha-
bet. Pensans fletus eius pectoris quibus auc-
tore rex regum fuerit cum ipsam tantam gratiam
labiorum habuerit. Desiderium quippe et presencia (?) propter
... dilig[?] cordis munditiam et gratiam la-
biorum habebit amicum regem. ¶ Tercio habuit
maria gratiam privilegiorum. De hac quidem gratia
dicitur luce primo. Inuenisti gratiam apud deum. Ecce con-
cipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius ihesum. Hic est
... Ecce quod Gabriel asserendo mariam
inuenisse gratiam. Statim eandem gratiam specificans
subiungit. Ecce concipies in utero et cetera. Quod
magnum et omnibus seculis inauditum privilegium
quod virgo in utero concepit et filium absque (?) pe-
perit. Possumus autem ad numerum vii privilegia ma-
[privilegium] iure maria ... quibus plena. Soli marie a deo
concessa. ¶ Primum est quod ipsa super omnes homines
ab omni peccato fuit purissima. Fuit namque
tam ... in utero sanctificata. quod etiam ad
venialia peccatum numquam in tota vita sua fuisse
creditur inclinata. Unde bernardus ait. Decuit in-
numerum regnum virginum singularis privilegio
sanctitatis absque omni peccato ducere vitam. que deum
peccati mortis que pareret reparatorem. ... munus
vite et iusticie ... per omnibus optimet. ¶
2^m marie privilegium est. quod ipsa super omnes
homines fuit gratia plenissima. Unde iero[nimus]. Ce-
teris per partes prestatur. marie vero se totam infu-
dit plenitudo gratie. ¶ 3^m est quod ipsa sola
mater et virgo incorrupta est. Hoc privilegium
beatus Bernardus [illegible] ait. Optimam partem
sibi elegit maria. Optimam plane. quia bona
fecunditas coniugalis. melior castitas vidu-
alis. optima secunda virginitas. Hoc marie pri-
vilegium est et non dabitur alteri. quia non auferetur
ab ea. ¶ Quartum marie privilegium est.

quod ipsa sola mater filii dei est ineffabiliter
facta. Ipsa sola illius filii mater est. cuius
solus deus pater est. Quintum super modum est quod
tam maximum privilegium creature concessum est.
De hoc privilegio beatus Bernardus ait. Hec est
mater virginis gloria singularis et excellens
prerogativa marie quod filium vnum eundemque
cum deo patre meruit habere communem. ¶ Quin-
tum marie privilegium est. quod ipsa super omnem
creaturam deo et corporaliter familiaris-
sima fuit. nam quod nulla creatura concessum fu-
it genuit eternum. Ipsa deum nouem
mensibus in utero portauit. Ipsa deum
vberibus de celo plenis lactauit. Ipsa
multis annis nutriuit et educauit. Ipsa
deum sibi subditum habuit. Ipsa deum
puerum in amplexibus habuit et osculis
familiarissime contrectauit. Sicut augustinus
evidenter asserit dicens. Mater mirum
ut dignetur in gremio deus regnans
in celis quem puellaris ex te honorem natum
tociens osculata es in terris. ¶ Sextum
privilegium marie est. quod ipsa super omnem
creaturam apud deum potentissima est. Unde
augustinus. Impetrare quod rogaueris ... preciosa quia
tu mater es. Quod vero potenciorem meritis tuis
numquam quam tu. que meruisti mater esse redemptoris
... redemptoris et iudicis. Ideo merito dabo
est quem meruit pro liberandis apparere pro omnibus
posse pluribus suis omnibus liberare sperare.
Suffragium. Ideo dicit sanctus ... marie quod
sancta ecclesia sollicita pro omnibus suis
famulis. quem conceptas indutas tueris
... nec reminiscaris suis criminibus. ¶
vii^m marie privilegium est quod ipsa super omnes
beatos in gloria excellentissima est. Unde ieronimus
... ubique consideratur sed dei mater esse.
quod dicit nullo a sanctorum sanctos est credere
ut velud angelorum et archangelorum
merita transcendit. Hoc est privilegium

nunc in celo sancta gratia virginis Marie. Ecce quod glo-
ria Maria privilegium est quod propter gratiam vi-
gloriosissima est post deum. Unde Bernardus. Summa gloria
est o Maria post deum te videre et adherere
et tue pietatis munimine demorari.
Sed quod tam gloriosa sit in corpore et tam spe-
ciosa in gloria observare possumus Marie
sicut Abraham observavit Saram. Genesis xii.
Dic obsecro te quod soror mea sis. ut bene
mihi sit propter te et vivat anima mea ob gratiam
tui. Sic Maria o soror nostra dic quod sis
soror nostra. ut propter te bene nobis sit a deo
et ob gratiam tui vivat anima nostra in deo
ut de egipto et demonibus nos redimat
propter te. ut angeli sancti nobis succurrant propter te
et sancta trinitas propter te nobis ministret ut misere-
atur. ¶ De gradu primorum beate Marie.
licet iam anima aliquorum sit tactum nunc videndum
de laude. Et hic gradus consistit in quatuor do-
tibus corporis et anime. Unde sicut corpus
post glorificationem habebit quatuor dotes glo-
riosas. videlicet dotem nunc claritatis. dotem nun-
c subtilitatis. dotem nunc agilitatis. et
dotem nunc impassibilitatis. Et si omnium
bonorum corpora hiis quatuor dotibus deo
glorificabuntur quanto magis corpus eius quod ipsam
glorificationem omnium corporum genuit.
Sed mirum si dote claritatis clarissima
sit in celo. que dono sanctitatis tam clarissima
fuit in mundo. De ipsa namque dicitur
Dicitur enim de ingenuis tanta anime de-
bitate claruisse ut sola solio eterni
regis apponi meruerit. Item quid mirum
si dote subtilitatis subtilissima sit in celo
que dono humilitatis tam subtilissima fuit in
mundo. Ipsam enim alloquens beatus Bernardus sic
dicit. Merito super choros angelorum
sublimata ascendisses nisi prius infra omnes
homines humiliata descendisses. Item quid
mirum si dote agilitatis velocissima sit
in celo que dono pietatis tam velocissima
fuit in mundo. Ipsa namque abiit in monta-
na cum festinatione propter officium pietatis. De-
inde festinatione similiter ait. Maria iam deo

plena non in montana cum festinatione. Considerat Ambro-
sius tarda molimina spiritus sancti gratia. Item quid
mirum si dote impassibilitatis impassibilissima
sit in celo. que dote pacis et equanimitatis tam
impassibilissima fuit in mundo. Sed ipsa nec
minimum impatiens ut odium voluntatis sentiret cum suam
ipsius animam gladius pertransiret. Item et non signa
volumus quam signa passionis impatienter legimus non
et credimus in Maria unquam apparuisse. Require
volue diligentius xviii historie scolastice vim non
sed. et si quid forte irreperatum. sed quod durum.
sed quod denique signum remissionis indignationis accur-
rerit in Maria. De ceteris eam suspectam habeas
et amore venerationis. Secundum si tanta est gloria
gloriosissimi corporis Marie quantam putas est gloria sue
beatissime anime. Unde sicut beati anima tres habent
dotes ipsam beatificantes. videlicet dotem nunc
cognitionis. dotem nunc dilectionis. dotem nunc
fruitionis. Et hec tres modernos quosdam dotem vi-
sionis. tentionis. et fruitionis. Nonnulli autem
animi dotes accipiuntur. Certum est quod dotes anime
Marie omnium animarum dotibus preferuntur. Sed si
omnes beate anime hiis dotibus beatificantur in celo.
quanto magis anima eius que omnium animarum beatifica-
torem genuit in mundo ¶ Sed mirum si ipsa
in lucidissima cognitione est anima Marie
que iam perfundissime immensa est lux eterne unde Bernardus
ait profundissime divine sapientie voluit quod creatura
valeat penetrantem abyssum. ut quantum sine personali
unione creature convenit patitur. lucem illam in-
accessibilem videatur immensa. Item quid mirum
si iam in plenissima dilectione est anima Marie.
quod nunquam mirum sit pro omnibus diligat que pro omnibus
est dilecta. Unde pro omnibus dicit enim beatus Augustinus
ad ipsam. Tu ipsum regem regum ut nunc vocaris
et decoram speciosa pro omnibus diligens amoris
amplexu astaret. Item quid mirum si iam in perfectis-
simam fruitionem sit anima Marie que beatam ut
beatam fructu ventris sui pascit dulcissime.
Unde beatus Augustinus ait anima quod anima claritati
fruitur proprie et glorie eius contemplationibus sancti prius
fruitur et spirituales sancti vero specialis ineffabiliter pascuntur.
Item si gloriosissima Marie omnes sanctos excessit in

De gradu primorum
De dotibus corporis
De dote claritatis
De dote subtilitatis
De dote agilitatis
De dote impassibilitatis
De dotibus anime
De dote cognitionis
De dote dilectionis
De dote fruitionis

gradum vie in gradum meritorum. ita omnes status operationis et gradum glorie in gradum premiorum. Unde ipsa beata virgo est per hester reginam de qua legitur quod ducta est ad cubiculum regis assueri huius gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres et posuit dyadema regni in capite eius. Hester interpretatur elevata. hoc optime convenit marie de qua bernardus ait. Elevata est super choros angelorum ut posset speciosum vultum videre salvatoris quem amaverat quem cupierat ex toto desiderio cordis. Ista hester regina beata virgo maria ducta est in assumptione in cubiculum regis assueri id est in cubiculum regis eterni. In cubiculo de quo augustinus marie alloquens ait. Tu in cubiculo regis genuisti et in giro est ornata [illegible] Hester gratiam regis assueri huius et misericordiam. Hester gratiam regis [illegible] maria regina gratiam regis dei habet super omnes mulieres id est super omnes intelligentias angelicas et super omnes beatas animas. ut sit in maria gradus super gratiam omnium beatorum. In capite hester dyadema regis huius. sic eternus rex regum in capite marie posuit dyadema. Dyadema est immutabile. delectabile. mirabile. [illegible] eternale summi ingenio constructum et in perpetuum durabile.

Dominus tecum. Ave. [illegible] maria per purissimam vite munditiam merito per ave salutatur. [illegible] in suo copiosissime gratie affluentiam merito gratia plena nuncupatur. [illegible] in suo specialissimam dei presentiam dominus tecum subiungitur. Dominus secundo tecum o maria. Deus quis ut quidam dominus. Dominus est omnium generalis. Dominus hominum specialis. Dominus tuus singularis o maria. Dominus meus generalis [illegible] universalis. Dominus specialis [illegible]. Dominus singulariter [illegible] o maria. Considerandum secundo quod dominus iste de quo dicitur dominus tecum. fuit dominus generalis [illegible] universalis et [illegible] seu [illegible]. Dominus secundo universalis ipse est dominus potentissime voluntatis. Dominus sapientissime veritatis. Dominus opulentissime [illegible]

Dominus universalis est [illegible]

Dominus [illegible] civitatis [illegible] dominus quia [illegible] maria est. Dominus est potentissimus [illegible] voluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis [illegible] voluntati resistere [illegible] hester [illegible] Dominus rex [illegible] in dicione tua cuncta sunt posita et non est qui tue possit resistere voluntati. Ecce maria quam potentissimus dominus est qui tecum est. Et sic [illegible] ipso potentissimo tecum. Sic et tu potentissima es secum ut vere dicere possis [illegible] In ierusalem potestas mea. [illegible] ierusalem [illegible] et etiam [illegible] et ubique potentissima es o maria. Unde anselmus. Exaudi pia. adesto [illegible] potentissima ut [illegible] Dominus secundo tecum o maria potentissime [illegible] est dominus sapientissime veritatis [illegible] dominus [illegible] et magna virtus eius et sapientie eius non est numerus. [illegible] sapientissimus cuius sapientiam nichil fallit nichil latet [illegible] manifesta quam occulta [illegible] Unde petrus Jo 21. Domine tu omnia scis. Ecce maria quia dominus est et quam sapientissimus qui tecum est. Deo et tu sapientissima secum es. Tu enim sapientia es [illegible] de qua dicitur in regum [illegible] mulier [illegible] prudentissima et speciosa [illegible] maria dicitur anselmus [illegible] sapientia et scientie in maria [illegible] est dominus opulentissime [illegible] Unde [illegible] terra et plenitudo eius orbis terrarum et universi qui habitant in eo [illegible] tui sunt celi et tua est terra [illegible] Dominus [illegible] in omni que [illegible] Ecce maria quam opulentissimus est dominus qui tecum est. Deo et tu vere opulentissima secum es ut de te scriptum intelligatur [illegible] Multe filie congregaverunt divicias tu supergressa es universas. Multe filie multe virgines [illegible] congregaverunt divicias virtutum et graciarum. meritorum

et precursorem. Sed tu maria in diebus vniuersis
excellentissime supergressa es vniuersas
vnde exclamans dicitur Domina diues in celis
et super celos maria de cuius sola modica
per assumpta tocius mundi sufficeret solui
delicta ¶ 4º est domina indeficientissime di-
uinitatis vnde Exo. xxxv. domus regalis di-
uina et vult Iesus in psalmo Tu ad dexteram
in eternum permanes Et tunc maria que indeficien-
tissima est domina que tecum est Dominus et tu inde-
ficientissima sicut es Tu enim es thronus
eternus. thronus filii dei. de quo dicit frater per
prophetam ait thronus eius sicut sol in conspectu
meo. et sicut luna perfecta in eternum de hac
eternitate maria ait Ab Initio o maria an-
gelis letanda. in sancti gratiam. precaturos ve-
niam merentur eternam ¶ Consideramus
2º quod domina de qua dicitur dominus tecum. est domina
specialis nec vocatur sine creatura vocatur
sed ipsa vocatur creatura in psalmo constituet
diues Domina dominus noster. dominus omnium vniuer-
salis. dominus noster specialis vnde ysa. xxxiii.
dominus iudex noster. dominus legifer noster. dominus
rex noster. dominus legifer noster in mundo
dominus iudex noster in iudicio. dominus rex
noster nos coronans in celo Iste specialis
noster dominus sicut tu maria fuit quia et ipsam
specialem dominam nostram fecit Vnde Domina
nostra mediatrix nostra. aduocata nostra
tuo filio nos reconcilia. tuo filio nos
commenda. tuo filio nos representa Sed
esto specialis domina nostra. ipsa est domina pijs-
sima. domina iustissima. domina certissima. domina
nominatissima. Domina enim que in te spes nostra
beneficiis nec iustior in iudiciis nec certior
in promissis. nec nominatior in populis minus
reputatur Sed domina nostra est domina pijssima
liberalitate. iustissima equitate. certissima fide-
litate et nominatissima famositate ¶ Primo
quod domina nostra specialis que tu maria es ipsa
est domina pijssima liberalitate infinite sue
misericordie vnde propheta Tu domine suauis et
mitis et multe misericordie omnibus inuocantibus te

Ideo psalmus. misericordias eius super omnia opera eius et
propterea illud propheta oratur domine. misericordie mee dominus filius
magnam misericordiam tuam et secundum multitudinem miseracionum
tuarum dele iniquitatem meam. Tibi enim mi-
sericordia est domina in multis beneficiis temporalibus spiritualibus
eternalibus quia ipsa multa misericordia sua contulit nobis
et conferre non cessat Recordemur ergo miseracionum
domine cum ysaya et laudemus eam cum propheta bene-
dicens dominum in omni tempore Sed et domina maria
tu et misericordissima es omnibus inuocantibus
te Vnde Dilatat misericordiam tuam o virgo beata
quia te inuocantes in necessitatibus suis sibi memi-
nit defuisse ¶ 2º domina nostra specialis que tu
maria es ipsa est domina iustissima equitate psalmus
Iustus dominus et iusticias dilexit equitatem vidit
vultus eius Et iterum Iustus es domine et rec-
tum iudicium tuum. Iustus est etiam domina in omnibus
iudiciis. in omnibus causis. in omnibus factis suis
psalmus Iustus dominus in omnibus viis suis. Et tunc
maria iustissima est domina que tecum est. sed et tu
iustissima Vnde dicitur Abs equitate iustus sic non
maria est iusta de qua oritur sol iusticie
¶ 3º domina nostra specialis que tu maria es ipsa
est domina certissima fidelitate et fidelissima certitudine
Vnde psalmus fidelis dominus in omnibus verbis suis. Item Ioannes
Ego dominus locutus sum et faciam. Item per matheum
in evangelio Celum et terra transibunt verba autem mea
non transibunt fidelis ergo dominus que tecum est maria
Sed et tu fidelis mediatrix es. Eua infidelis Eua
infidelis mediatrix perdicionis. maria vero fide-
lissima mediatrix salutis fuit Vnde fidelis me-
diatrix maria que salutis antidotum viris et
mulieribus propinauit ¶ 4º domina nostra specialis
que tu maria es ipsa est domina nominatissima fa-
mositate Iohannes ait Ego et filius tui domine
magnus es tu et magnum nomen tuum Et psalmus
Reges terre et omnes populi principes et omnes
iudices terre Iuuenes et virgines senes cum
iunioribus laudent nomen domini quia exaltatum est nomen
solius Fama et laus domini comprehendit ad
omnes populos sed et in omni tempore psalmus Sit nomen
domini benedictum ex hoc nunc et usque in seculum
Et solum ad omnes populos nec et solum ad
omne tempus. sed et ad omnes locos sicut scribitur

Domina clementissime diuinitatis eternitatis

Domina nostra specialis

Domina pijssima liberalitate

Domina iustissima equitate

Domina certissima fidelitate

Domina nominatissima famositate

fama et laus domini eum propheta. Sicut sol ortu
usque ad occasum laudabile nomen domini. Et
tu o maria famosissima es et nominatissima
secundum illud Tu enim figurata es per Ruth de qua
legitur. Ut inter virtutes insignita et habe-
at celebre nomen in Bethleem id est in ecclesia
O celebrandum nomen marie quod et devote
nominari non potest sine nominantis utilitate.
Augustinus. O magna o pia o multum lauda-
bilis maria tu nec nominari potes nec accendis
nec cogitari quin es qui recreas affectus dili-
gentium te. Tu et o maria figurata es per illam
Judith famosissimam de qua scriptum est. Hec erat
in sibi famosissima quia timebat dominum
valde. nec erat qui loqueretur de ea verbum malum
Sed Hec et famosa est maria per virtutes et
ecclesia famosior per miracula et beneficia. Fa-
mosissima vero per gratias et plurima sua benefi-
cia. Ideo enim mirabilius quam est mater et
virgo et et dei mater. ¶ Tertio considerandum
quod dominus de quo dicitur Dominus tecum. Non solum
est dominus generaliter creature universalis. Nec solum
est dominus spiritualiter creature rationalis. Sed et ipse est
dominus singularis aule virginalis huius sanctissime
genitricis Maria enim singulariter templum corporis quod concepit
est aula domus domini sanctissima de qua in psalmo dicitur
Domum tuam domine decet sanctitudo in longi-
tudine dierum. O vere singularem beatam domum
de qua Bernardus ait. Tu sola digna inventa
es ut in tua aula virginali rex regum
et dominus dominantium a regalibus sedibus veniens
primum sic inter filios hominum mansionem eligeret.
Tu maria ergo est singularis domini patris. domini filii.
domini spiritus sancti. Dominus tecum et vobis. Ipse enim
est dominus pater cuius maria est filia nobilissima. Ipse
est dominus filius cuius maria est mater dignissima.
Ipse est dominus spiritus sanctus cuius maria est sponsa ve-
nustissima. Ipse est dominus tecum et vobiscum cuius
maria est ancilla subiectissima. ¶ Primo ergo iste dominus
qui tam singulariter est cum maria ipse est dominus cuius
filia nobilissima est maria. De isto enim domino
et de ista filia accipere potest quod Booz dixit Ruth
secundo Benedicta es a domino filia que priorem misericordiam
posteriori superasti. Vere benedicta filia a domino

patre est maria. Sicut primo id est quod dominus cuius
ipsa est filia. O vere nobilissimi regis
nobilissima filia que tam multiplicatis donis
ornata est gratia ut de ea vere dici possit
Omnis gloria eius filie regis ab intus. Et vere
tamquam veraciter regis filia ad regnum
copiosissime est vocata teste Bernardo qui ait
Tu filia delicata et omni gratia plena
carissima in deliciis tuis vocata es ad
gloriam decoris et insignum dilectionis. Ista
benedicta filia priorem misericordiam posteriori su-
peravit. Nam magna eius erga miseros fu-
it adhuc existentis in mundo. Sed multo
maior erga miseros est nunc eius misericordia
videlicet in celo. Maior namque per beneficia
mirabilia nunc quam tunc habemus unde quod
magis nunc videmus [illegible] in splendo-
re. Quia splendore priori nunc fuit maria
perfecta ut luna. Quia splendore vero poste-
riori nunc est electa ut sol. Nam quanto
magis sol superat lunam magnitudine splen-
doris. Sic priorem maria misericordiam superat
magnitudo posterioris. Ideo est super quod
sol illucescat. Ideo est super quod maria
illa splendeat. Unde quod de hoc loquitur
[illegible] Quemadmodum sol oritur super
bonos et malos indifferenter. Sic maria
pietatis non discernit merita. Sed sibi
se exorabilem. Sibi se clementissimam
prebet. Omnium denique necessitates amplissimo
misericordie affectu. Dominus ergo tecum o maria
sicut pater cum filia nobilissima ¶ Secundo dominus
iste qui tam singulariter est cum maria est dominus
cuius mater est maria. [illegible] ¶ Unde quod in-
venit [illegible] ad me. Dicitur
ut videat [illegible] ex me tali
[illegible] huius filii ex me tali
ait. Ideo enim decebat deum [illegible]
¶ [illegible] alia filia quod [illegible]
quod virgo. nec virginem [illegible] filia
nec maior [illegible]
nasci potuit [illegible] mater [illegible]
est maria. [illegible] est maria [illegible]
est [illegible] singularis sed et [illegible]
est [illegible] universalis. [illegible]
[illegible]
[illegible] Eya carissi-

Dominus singularis
aule virginis

Dominus cuius filius est
maria

unde omnes gaudeamus et gaudendo de-
cantemus. Videtis fratres quomodo maria est ancil-
la. et videatis mirum quam propter est in-
fra. Ancilla domina mirum quam tales fra-
tres habemus. quas gracias quas laudes et referimus

Dominus eius sponsa est maria

Quarto dominus iste quem tam singulariter colimus eam
mariam. est dominus eius sponsa est maria. Tunc eam
de isto domino quod de ista sponsa apparet
per quod dicitur Osee 2° Desponsabo te mihi in
iusticia et iudicio. et in misericordia et in misera-
cionibus. et desponsabo te mihi in fide et sanc-
titatibus. Ecce pulchra sponsa. per
quam ego dominus. Ecce pulchra sponsa. pul-
chra in iusticia et iudicio respectu sanc-
torum. in misericordia et in miseracionibus respectu peccatorum.
pulchra in fide respectu dei. pulchra vere in
iusticia vite et in iudicio consciencie. pulchra
in misericordia quantum ad affectum. et in misera-
cionibus quantum ad effectum. pulchra in fide
quia credidit ea credenda sine fide. et
quia credidit ea perficienda in se in opere.
Luce 1° Beata que credidisti quoniam perficientur in te
que dicta sunt tibi a domino. Secundo ecce sponsa
spiritus sancti sicut est in cantica formosissima
ita et castissima in alloquio sicut dicitur canti-
corum 4°. Favus distillans labia tua sponsa
mel et lac sub lingua tua. Quam mel-
liflua vero sepius distillaverunt eius
maria labia. quia et vere mel et lac sub lin-
gua habuit in duobus verbis quam ipsa gabri-
eli reddidit. Primo mariam lac sub lingua
habuit quod lacteum id est candidum verbum reddidit
quo fuit istud quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco.
Secundo et mel sub lingua habuit. quod
mellifluum verbum obediencie reddidit. Ecce
ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. De
mellifluo namque illius mellifluo verbo
propter totum mundum mellifluum factum est celi.
Maria insuper mel sub lingua habuit in mel-
lifluis oracionibus ad deum. lac vero sub lin-
gua habuit in mellifluis oracionibus lac-
teis collacionibus ad proximum. Ecclesiastici 24°
Spiritus dulcior et spiritus dulcioris est ista sponsa
sedium consolacionis. Dominus igitur hanc
virginem tam sanctam ut ad eam venire dignaretur
spiritus sanctus. tam speciosam ut eam speciosam
eligeret deus.

Dominus eius ancilla est maria

Quinto dominus iste quem tam singulariter
colimus mariam ipse dominus eius ancilla de-
notissima est maria sicut ipsa testatur dicens. Ec-
ce ancilla domini. Maria est ancilla domini patris.
domini filii. domini spiritus sancti. Quomodo maior sit maria
hic domini ancilla cum et mater filii sit hic dominus
servus factus assumpta a matre nata. Ipse enim
propter se gerit dicens O domine quia ego servus tuus.
ego servus tuus et filius ancille tue. O bona ancilla
et quam bonus bone ancille filius. Heu quot sunt male
ancille et male ancillarum filii. Propter quod dicit scrip-
tura Eice ancillam et filium eius. Lege Genesis 21
de ancilla Sare quia cum concepisse se videret despexit
dominam suam. Mala igitur ancilla agitur de fecundi-
tate inflatur. Bona vero ancilla maria de humili-
tate fecundatur. Ancilla ista superba dominam despexit.
ancilla ista humilem dominus respexit. sicut ipsa
humiliter recognoscit dicens. Respexit humilitatem
ancille sue. Ambrosius. Vide igitur humilitatem
vide devocionem. Ancillam se dicit domini. que
eligitur domina. nec repentino exaltata promisso
est. O vere admiranda humilitas. Ecce ancilla
domini ancilla. sicut est servorum domini ancilla quo-
modo dignetur esse maria. Ipsa namque figurata est
per illam abigail quia cum adducta cum david nun-
cios misisset. Require sicut legitur 1 Regum xxv.
Ecce famula tua sit in ancillam ut lavet
pedes servorum domini mei. Propter videremus ancillam
mariam que tot servorum domini lavit sicut et fideles eius
suffragiis a peccatis sunt mundati. Dominus regis
Primo igitur tenemus quod filium suum fecit et tuum.
Filius tenemus quod ad credendum in te mirabile sa-
cramentum utero suo et in se reseravit genitale
secretum et in se reservat virginale sigillum. Spon-
sus tenemus quod eam patre et filio sanctificavit uterum
Dominus eius tenemus. Dominus enim eius filia est quam nulla no-
bilior. Dominus tenemus. eius mater est. quam nulla mira-
bilior. Dominus tenemus eius sponsa est quam nulla ama-
bilior. Dominus tenemus eius ancilla est quam nulla hum-
ilior umquam fuit nec est nec erit in eternum

Dominus tecum. Est et aliter dominus tecum o
maria propter quod prius missum est. Dominus igitur tecum
sicut sol cum aurora. sicut flos cum virga. sicut
rex cum regina. tecum igitur sicut sol cum aurora
ipsum producente. tecum sicut flos cum virga ipsum
producente. tecum sicut rex cum regina ad ipsum
ingrediente. Sol namque omnibus luminibus lucidior.
flos omnibus floribus speciosior. rex omnibus re-

gib(us) gloriosior e(st) d(omi)n(u)s ih(esu)s xp(istu)s Aurora
hunc sole preveniens. vigil hunc flore p(ro)du
cens. Regina ad hunc rege(m) ingrediens co(n)
b(e)n(e)d(i)c(t)a virgo ma(ria) Et ma(ria) sicut aurore co(m)pa
rata e(st). Dic aurora valde rutilans in
mundu(m) p(ro)gressa es o ma(ria) qu(am) vere sol
splendoru(m) tante s(an)c(t)itatis irradiare p(re)misisti ut
vere diei salutis dic(er)e p(re)paracionis. Dic qua(m)
fecit d(omi)n(u)s a tua claritate iniciu(m) dignu(m)
fuerit. Maria g(ra)c(ia) e(st) aurora cant(icorum) vj. Que
e(st) ista q(ue) p(ro)gredit(ur) q(uas)i aurora co(n)surgens. Et
ad auror(am) co(m)pat(ur) ma(ria) tu(m) p(ro)p(ter) s(e) q(uam) p(ro)p(ter) nos
p(ro)p(ter) se s(an)c(t)ificat(ur) p(ro)p(ter) nos glorificat(ur) Et Maria
p(ro)p(ter) se co(m)parat(ur) aurore s(ecundu)m s(an)c(t)itatem q(uo)ad
quatuor. p(rim)o p(ro)p(ter) abscessu(m) noctis culpe. 2o
p(ro)p(ter) p(ro)gressu(m) lucis gr(ati)e. 3o p(ro)p(ter) ortu(m) sol(is) ius
ticie. 4o p(ro)p(ter) locu(m) sedis gl(ori)e. p(rim)um in p(er)fec
tio(n)e ei(us) s(an)c(t)ificac(i)o(n)e. 2m in clarissima ei(us) co(n)v(er)sa
cio(n)e. 3m in mirabili s(ua) ma(ter)nitate filii ei(us) g(ra)c(ia)
4m in gl(ori)osissima ei(us) assumpc(i)o(n)e. Attendamus
Et p(rim)o ma(ria) co(m)parat(ur) auror(e) p(ro)p(ter) abscessu(m) noctis
culpe i(n) sua s(an)c(t)ificac(i)o(n)e. Unde Job maledicens
nocti i(n) q(ua) c(on)ceptus e(st) ait. Obscurent(ur) stelle
caligine ei(us). expectet luce(m) et n(on) videat.
nec ortu(m) surgentis auror(e). Dic cu(m) h(ic) p(er)
nocte(m). q(uam) p(er) stellas. q(uam) p(er) luce(m). q(uam) p(er) auro
ram designet(ur) Primo p(er) nocte(m) peccatu(m) origi
nale i(n) q(uo) o(mn)es concipim(ur) p(er) stellas a(n)i(m)e s(an)c(t)or(um)
p(er) luce(m) s(an)c(t)us s(an)c(t)or(um) xp(istu)s ih(esu)s. p(er) auroram
b(ea)ta(m) virgine(m) Dixi p(rim)o q(uod) p(er) nocte(m) designat(ur)
originale peccatu(m) unde ps(almus) In pecc(at)is concep(i)t
me m(ate)r mea et paul(us). O(mn)es nascim(ur)
filii ire Dixi 2o q(uod) p(er) stellas a(n)i(m)e s(an)c(t)or(um)
designant(ur). q(ui) s(cilicet) o(mn)es i(n) pecc(at)o concipiunt(ur) et in
pecc(at)o nascunt(ur) et io(hannes) b(aptista) d(icitu)r q(uod) stelle p(er) hac
nocte i(d est) p(er) peccatu(m) originale obscurant(ur)
Dixi 3o q(uod) p(er) luce(m) s(an)c(t)us s(an)c(t)or(um) xp(istu)s ih(esu)s de
signet(ur) s(icut) ip(s)e ait Jo viij. Ego su(m) lux
mundi. q(ui) s(equitur) me n(on) ambulat i(n) tenebris etc.
Dixi 4o q(uod) p(er) aurora(m) b(ea)ta(m) virgo(m) designat(ur)
cui(us) ortu(m) i(d est) nativitate(m) nox originalis culpe
n(on) vidit. i(d est) n(on) vicia(vi)t. Dicit g(ra)c(ia) Job Ma

lediccio noctis i(d est) peccati originalis in qua
sunt in q(uo) concept(us) e(st) Job. obscurentur
stelle. i(d est) s(an)c(t)i. caligine. i(d est) obscuracio(n)e
illius pecc(at)i. expectet luce(m) i(d est) conver(tatur)
s(ed) velit peccatu(m) i(d est) desplendere luce(m). i(d est)
x(ristu)m. sed n(on) videat. i(d est) n(on) desplendeat
x(ristu)m ip(su)m n(ec) c(on)ceptus n(ec) natus i(n) pecc(at)o fuit
q(uia) de sp(iritu) s(an)c(t)o c(on)ceptus et ex virgine
natus Et attende q(uod) s(equitur) nec ortu(m)
surgentis aurore. p(er) aurora(m) ut
p(re)mittit(ur) intelli(gitur) b(ea)ta virgo. p(er) ortu(m)
aurore designat(ur) nativitas ei(us). nox h(ec)
illa i(d est) peccatu(m) originale n(on) vidit ortu(m)
i(d est) nativitate(m) surgentis aurore i(d est) nascentis
marie. Dicit n(on) dicat nox i(d est) n(on) videat
aurora(m) i(d est) maria(m). nam s(ecundu)m b(ea)tu(m) b(er)nardu(m) ip(s)a
b(ea)ta virgo q(uam)vis i(n) pecc(at)o nata n(on) fuit
q(ui)a i(n) utero s(an)c(t)ificata. fuit t(ame)n s(ecundu)m
quosda(m) i(n) pecc(at)o concepta Et d(icitu)r g(ra)c(ia) illos
q(ui) ipsa(m) n(on) s(an)c(t)a(m) s(ed) pecc(at)o nata(m) s(ed) et
s(ed) pecc(at)o c(on)cepta(m) e(ss)e dicunt Contra 5
q(uo)s b(ea)t(us) b(er)n(ardus) arguens ait Si ante c(on)cep
tu(m) suu(m) ma(ria) s(an)c(t)ificari n(on) potuit q(ui)a
n(on) erat. s(ed) n(ec) i(n) ip(s)o c(on)ceptu p(ro)p(ter) peccatu(m)
q(uo)d i(n)erat. restat ut p(ost) c(on)ceptu(m) in
utero vero iam existens s(an)c(t)ificac(i)o(n)e(m) acce
pisse credat(ur). q(uae) s(an)c(t)ificac(i)o exclusa pecc(at)o
s(an)c(t)am fecit nativitate(m) n(on) t(ame)n c(on)ceptione(m) Aurora
Et 2o e(st) ma(ria) aurora p(ro)p(ter) felice(m) ei(us) p(ro)gres ma(ria) i(n)
sio(n)e(m) in luce(m) gr(ati)e. unde d(icitu)r q(ue) e(st) ista q(ue) p(ro)gres
p(ro)gredit(ur) q(uas)i aurora co(n)surgens Et d(icitu)r sio(n)e
cu(m) sup(er) auror(a) p(ro)gredit(ur) crescendo i(n)
claritate splendoris s(ic) ma(ria) p(ro)grediebat(ur)
p(ro)ficiendo in claritate gr(ati)e et bo(n)or(um) vir(tutum). 25
pulchra ut luna. electa ut sol. Fuit
enim ma(ria) q(uas)i aurora co(n)surgens i(n) rutilante
virginitate. pulchra ut luna i(n) mi
tate humilitatis. electa ut sol i(n) radian
te caritate Et hec i(n)cepit gra(ti)a(m) plena(m)
ia(m) g(rati)a ut tan(tum) fu(n)da. virginitate i(n)teg(ra)
humilitate devota. fide s(ed) vili c(on)tempti(bilis),
ave g(ra)c(ia) fu(n)da s(ed) mulieb(ri)s dolo(r)e p(er)p(et)ua
Et 3o ma(ri)a e(st) aurora p(ro)p(ter) felice(m) ortu(m)

solis iusticie. Unde Bernardus quasi dicat o maria benedicta
tua aurora impleuisti. ipse enim sol ius-
ticie de te progressurus ortum suum quasi
irradiacionem matutinam preuenit in te plenius
et sue radios copiose transfudit. Super
huius aurore mirabiliter rutilat oriente
sole absque nubibus i. oriente christo absque
originalis peccati obscuritatibus. Et ecce hic
dicitur quod sol absque nubibus oritur. Et exodi
xiij. dicitur quod rubus absque combustione ignitur
et danielis ij. dicitur quod lapis sine manibus de
monte absciditur. Dico hoc per solem quod per
ignem quod per lapidem christus significatur. ipse
enim est sol illuminans intellectum. ignis ar-
dens affectum. lapis firmans nos contra de-
fectum. Dico quod christus est sol illuminans intel-
lectum malachie iiij. Orietur vobis ti-
mentibus nomen meum sol iusticie. Ti-
mentes hoc quod quidam timent non negligunt
Item christus est ignis ardens affectum ad
hebreos xij. Deus noster ignis consumens est.
Hic ignis non solum in rubo fuit vir-
ginalis. sed et in rubo deuoti cordis
est. Hunc utique ignem senserunt qui dixe-
runt luce xxiiij. Nonne cor nostrum
ardens erat in nobis et cetera. Item christus est la-
pis firmans nos contra defectum si bene funda-
ti fuerimus super ipsum unde math. vij.
descendit pluuia et venerunt flumina
et flauerunt venti et irruerunt in
domum illam et non cecidit fundata enim
erat supra firmam petram. Ecce enim ut
pluuia [illegible] eloquentie. ut venti huma-
ne violentie. ut flumina mundane opu-
lentie non possunt domum mentis super pe-
tram christum fundatam. Dico hoc est quod sol
sine nube oritur. rubus sine combustione
ignitur lapis sine manu absciditur quia
christus qui est sol veritatis ignis caritatis
lapis firmitatis sine carnalis generatione
et nascitur sine nube peccati originalis sine
combustione concupiscentie carnalis. sine manibus
amplexus maritalis. In conceptione
enim christi ut peritus aplius ut semper unum

mirus. ut amplexum patris meretur. Dico enim
virgo sine viro tam miraculose concepit hoc i.
facere potuit qui multa mirabilia fecit. miracu-
lo alludens premisit unde augustinus Qui scrip-
sit lapideas tabulas sine stilo ferreo. ipse
grauidauit mariam spiritu sancto. Et qui produxit
panem in heremo sine aratore ipse impregnauit
virginem sine corruptione. Et qui fecit virgam sine
pluuia germinare ipse fecit filiam dauid sine
semine germinare. ¶ Quarto maria est quasi felix
aurora [illegible] filia locum eius in gloria. Et sic
hoc unde de aurora dicitur iob. xxxviij. Nunquid
ostendisti aurore locum suum Iam certe aurora
nostra maria sublimiter locata est in celo et locum
tenet vicinissimum soli eterno ¶ Considerare
potes implicite maria locum nostrum. Prima est quod ipsa
deum concepit corporaliter suscepit spiritualiter Secunda
est quod ipsa deum concepit corporaliter et quasi super
deus recepit eternaliter. quia primus locus est mens maria
pacifica et quieta prout fuit et in pace locus eius
et habitacio eius in syon. syon interpretatur speculum ut
specula. Ad mentem hoc deum in mente sua
speculata. Deus voluit habitare et locum pacis preparare
voluit habitare et locum pacis preparare
non sine pace mentis nec venit ad templa
cordis ad hebreos xij pacem sequimini cum omnibus
et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum Nam
cernere ut et cogitare sufficiat in quibus co-
nicere speculatiuis sed contemplacionis sed mens maria
tamen specula ... sine ... mens ... de omnibus mortalibus
fuit. Deum enim eternaliter in ... de omnibus mortalibus
in vocem fructuosissima mente reuoluit ¶ Secundus
locus quod maria deum concepit corporaliter et ubi eius
maria de paradiso accepi i. in genesis 2o. Fluuius egre-
diebatur de loco voluptatis i. christus de utero
virginis ad irrigandum paradisum. paradisus specialis
est maria. paradisus vniuersalis est ecclesia. Felix
irrigacio vtriusque paradysi per flumen vteris
mariam illud psalmi quod est xxxviij. Ego irri-
gabo ortum plantacionum mearum ¶ Tercius
locus quod maria deum recepit mansurum in celo
eternaliter est locus glorie. de quo dicitur ad iob loquitur
Nunquid ostendisti aurore locum suum. quasi diceret
non tu sed ego. non ad te pertinet ostendere aurore
locum suum in celo sed ad me. Unde dicitur suum
quasi appropriando et distinguendo illum ab alijs omni-
bus locis. Hic est habes in vigilia xiiij. Iuxta

Maria est aurora in loco glorie

serunt sacerdotes archam federis domini in locum suum
Sancta sanctorum est locus qui super omnes choros angelorum. Qui
deinde locus est in celo dignissimus. Bene sequitur in mun-
do locus dignior templo uteri virginalis in quo
filium dei maria suscepit. Nec in celi regali so-
lio quo maria mater filius collocatur. Secundo
considerandum est quod maria comparatur aurore et ipsa
nobis est. quia nobis ad deum mediatrix.
ad angelos pacificatrix. quando demones defi-
catrix. ad nosipsos illuminatrix. Primo quia
nobis maria ad deum mediatrix. Dicitur enim in
ps° lxxiij° ubi dicitur Tuus est dies et tua est
nox tu fabricatus es auroram et solem. Ecce
quomodo posuit auroram inter solem et lunam sicut me-
diam. quia est et ordine naturali media est. nam post
noctem et ante lucem generatur et per quam homo iniustus
designatur sed aurora per quam virgo
intelligitur et post auroram sequitur sol quia ipse deus sol
iusticie nominatur. et ergo inter deum iustum et hominem
iniustum maria mediatrix. Unde bernardus securum iam
accessum habet homo ad deum. ubi mediatorem
causae habet filium ante patrem et ante filium
matrem. nam filius ostendit patri latus et vulnera.
mater maria christo pectus et ubera. Nec ergo potest esse
repulsa ubi tot concurrunt caritatis insignia.
Secundo quia nobis maria ad angelos pacificatrix
Unde Genesis 32 legitur quod angelus qui cum iacob
luctabatur benedixit eum in aurora. Dicebat
namque angelus ad iacob dimitte me iam enim as-
cendit aurora. Qui dixit enim iacob donec
ipsum benedixerit in aurora. Lucta namque inter
angelum et iacob discordia fuit inter angelos
et homines. homo enim peccando offenderat creato-
rem et offenso creatore omnis offenditur creatura
quanto magis illa que creatori est coniuncta. Sed
cum advenit aurora hoc est nata esset maria
pacificati sunt angeli et homo. unde quod in ipsa au-
rora id est in ipsa virgine maria angelicam benedictionem
consecutus est homo. Angelus namque virgini dixit
benedicta tu in mulieribus. et per hanc benedictionem
virginis homo consequitur benedictionem pacis et salutis
in filio virginis. Unde apostolus ad ephesios Benedictus
deus et pater domini nostri ihesu christi qui benedixit

nos in omni benedictione spirituali in celestibus in
christo. Et hac benedictione confirmabitur filius cum
dicet venite benedicti patris mei etc. Tertio
quia nobis maria aurora nam quando demones de-
ficatrix sicut figuratur iob xxiiij. ubi de
homicida et de fure et de adultero dicitur
Perfodiunt in tenebris domos sicut in die
condixerant sibi et ignoraverunt lucem
Si subito apparuerit aurora arbitrantur
umbram mortis. Homicida dyabolus. fur dy-
abolus. adulter est dyabolus. homicida in-
quantum genus humanum occidit. fur quia
gaudia per bona nobis surripit. Adulter quia
sponsam dei animam corrumpit. Isti enim
spiritus maligni perfodiunt in tenebris igno-
rantie in tenebris obscuritatis incredulitatis
domos mentium nostrarum. domos vero
de quibus in psalmo dicitur Deus in domibus eius cog-
noscetur. perfodiunt namque temptationibus do-
mos illas in quibus christus libenter habitat. quod
luce xix° dicitur. hodie in domo tua oportet
me manere. Perfodiunt dyaboli et hic usque
ad infelicem peccati consensum. heu quod tam ma-
la male fiunt ipsi concedendo furando
et adulterando committuntur in animabus
Sed ad evadendum huiusmodi pericula au-
rora nobis apparuit. maria gratiam nobis
suscitat. Si enim subito apparuerit au-
rora. si cito nobis subvenit maria nam
arbitrantur umbram mortis. Unde bernardus
Non sic timent hostes visibiles quamli-
bet castrorum multitudinem copiosam sicut ae-
ree potestates marie vocabulum et exemplum
Quarto quia aurora nam maria nobis quia
ad nosipsos illuminatrix ad bonum operandum
operari namque ab aspectu aurore incipi-
unt operari. Unde nec. Galatas dicitur Nosipsos
faciamus opus. media per unum tene-
at lucernas ab aspectu aurore donec
egrediatur aurora. Duo nobis necessaria
sunt scilicet ut bonis operibus insistamus. et ut
vitiis resistamus. primum patet in verbo premisso
ibi nosipsos faciamus opus. quod opus. n

de quo apostolus ad Gal. vi. Dum tempus habemus
operemur bonum ad omnes. Et non quod dicit nos
ipsi faciamus. nos ipsos id nunc [?] vicarius
Unde 2ª Corinth. vi. In omnibus exhibeamus
nosmetipsos sicut dei ministros. Dicit etiam
maria id nunc aliud non possum dicere
sed semetipsam exhibuit dei ministram
Unde Aug. Maria absque dubio christi ministra
christi ipsum corporaliter in utero gessit. Ipsum aluit
fovit. et in presepio reclinavit. et a facie
herodis abscondit fugiens in egyptum. et aliquam
infantiam eius pio matris affectu est prosecuta
ita ut usque ad mortem crucis ab eius non
recederet id recessit ... id solum
gressibus pedum tamen sed amore filii unum
imitatione morum tamen sed reverentia
Unde C. 2ª fides pz [?] ob. media plus
unum teneat latera sed Item cum
demum lanceam zeli qua impetum vicii qui
impugnatione diaboli carnis et mundi
Contra bellatrix fuit maria cum scuto zeli
sui larga Unde B. Tu bellatrix egregia
primo eum qui primus eam supplantat expugnare
viriliter aggressa es. Ut sic bonis operibus
fideliter insistamus et malis viriliter resistamus
necessarium nobis est ut mariae continuum inspiciamus mariae
suffragium imploremus. Tunc et qui ab ascensu
aurore separamur quam irradiatur christo et vita
mariae ad bonum operandum incitamur Unde ait op-
art demum donec egrediatur astra. hoc est do-
nec animae nostrae lumine tamen astra excedentes
de corporibus evolent ad celeste paradisum Dicitur

Donis tecum dixi quo dominus fuit tecum
maria sicut sol cum aurora ipsum producente.
Videamus nunc quo dominus fuit tecum
maria sicut virga cum flore. Maria enim est
virga de qua dicit ysa. xi. Egredietur virga
de radice yesse et flos de radice eius
ascendet etc. C. Primo sic considerandum quod virga
ista virga regia est virgo maria Unde ab-
bas virginem alloquens ait Tu pulchra
quam dominum genuisti. ex populo israhel
virgam tremuisti. virga de radice yesse sur-
rexisti et floruisti. virga aaron frondu-
isti et peperisti C. Est autem maria virga

fumea. virga lignea. virga aurea. virga fer-
rea. Maria est virga fumea incipientibus. virga
lignea proficientibus. virga aurea consumatis
virga ferrea incorrigibilibus et demonibus. Dico
primo quod maria est virga fumea incipientibus et peni-
tentibus Cant. iii. Que est ista que ascendit per de-
sertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre
et thuris et universi pulveris pigmentarii.
Desertum est cor penitentis quod vacuum desertum est
a gratiis et virtutibus. Fumus autem aromatum
fumus suavis ardor et aspiratio spei venie
Unde virgo maria per desertum sicut virgula fumi
ascendit quia ipsa suffragante in cor penitentis
fumus spei venie suscipitur Hic ad fumus
generatur ex aromatibus mirre in contritione et thu-
ris in confessione et universi pulveris pigmen-
tarii in multimoda satisfactione. Nullus
penitens virgo maria desertum abhorret. nullum
penitentem despicit. Sed quemcumque tamen sentit sua
missione spei venie fumum desiderare Unde
Petrus de Ravenna quantumcumque fetidum id hor-
res id despicis. si ad te suspiraverit tamen
intentum petentem corde flagitaverit. tu illum
a desperationis baratro pia manu retrahis.
spei medicamine aspiras. ac tam multo
desperatum materno affectu amplecteris. fovens
nec deseris. quousque tremendo iudici miserum
reconcilies C. 2º virgo maria est virga lignea
virga florida proficientibus. De hac virga dicitur
Num. xvii. quod virga aaron que vixerat lignea
fuit flores sed et fructus habuit. Per flores
virtutes designantur que post transitum dyaboli
hiemis oriuntur in cordibus. sicut Unde de hiis
floribus dicitur Cant. ii. Iam hyems transiit ymber
abiit. flores apparuerunt in terra nostra. terra
scilicet sicut hiemis. transeat corpore et tempore
que carnis refrigescit. et tunc in terra cordis
flores apparebunt Contra quantum hiis floribus virgo
florida habundat Unde B. Tu sponsa ame-
ela aromatum a celesti consita pigmentario
Contra omnes floribus mirabiliter et delecta-
biliter vernans es Dicitur autem per flores virtutes
ita per fructus opera virtutum signantur De hiis
Math. vii. dicitur a fructibus eorum cognoscetis

Christus [?] virga est maria

virga fum[ea]

virga lig[nea] est maria

Virga aurea est Maria

eos. ¶ Secundo virgo Maria est virga aurea propter
contemplationem. De hac virga legitur quod cum Hester cum
duabus puellis ingressa ad regem Assuerum
pre nimio stupore pallore exanimata fuisset
extendit ad eam rex virgam auream ad con-
fortandum ipsam. Hester interpretatur elevata vel
abscondita et signat animam contemplativam. quia in
contemplatione elevatur in deum et absconditur in abscon-
dito faciei sue a conturbatione hominum. Ista per
contemplationem ingreditur ad regem Assuerum ad
regem populorum. Due puelle cum quibus ingreditur
sunt due vires anime scilicet intellectiva que precedit
per cognitionem et affectiva que sequitur per dilectionem.
Anima autem que sic ad populum deum ingressa fuit
ipsa pre stupore quasi a se deficit dum iam
accessibilis divine glorie claritatem vel terribilis
divine iusticie severitatem attendit. Virga
aurea virga regia est id est scilicet regia virgo Maria
aurea quidem claritate regia vero nobilitate.
Aurea quoque propter munditiam regia vero propter ius-
ticiam. Aurea propter integritatem virginalem regia
propter potestatem regalem. Hec felix virga ad
animam contemplativam confortandam extenditur. Expe-
ritur quam felix virgo Maria contemplativa et devo-
tioni intenta [illegible] cum pia et tam dulcis ingreditur
per ipsum hoc ipsam animam que terrore divine iusticie
et ad splendorem divine glorie confortatur. ¶

Maria est ferrea virga

Tertio virgo Maria est virga ferrea demonibus et
incorrigibilibus. De hac virga dicitur in psalmo
[illegible] Reges eos in virga ferrea
Christus o Maria virga aurea piis. virga ferrea
duris. virga aurea hominibus. virga ferrea et
dura demonibus. revocans demones a nobis.
Hec dum petimus et devote petimus cum [illegible]
[illegible] petere et dicere sic. Domina dei mater al-
ma que ex dignitate qua dei mater es imperare po-
tes angelis et demonibus. compesce demones
ne nos noceant. precipe angelis ut nos custo-
diant. Dicitur ergo beata Maria est nobis virga fumea
in vita [illegible]. virga florida in vita [illegible]
virga aurea in vita contemplativa. virga ferrea in

vita defensionis. ¶ Consideremus [illegible]
florem huius virge [illegible] in hac virga
regia in virgine scilicet Maria quadruplicem florem
videlicet florem virginitatis. honestatis. fe-
cunditatis et immortalitatis. ¶ Primo consideremus

Flos virginitatis

in Maria florem virginitatis que est ipsa virginitas
De hoc flore dicitur Ysaie 35. Exultabit soli-
tudo et florebit quasi lilium. Maria quidem
solitudo dici potuit quia tam libenter solita-
ria fuit. quam et tamen in solitudine angelus
visitavit. Unde beatus Ambrosius ait
Sola in penetralibus quam nemo virorum
videret solus angelus reperit. sola sine
comite et sola sine teste. Hec autem
solitudo. quod Maria virgo exultavit ipsa
dicit. ipsam audiamus. Exultavit spiritus
meus in deo salutari meo. Hec ergo so-
litudo floruit quasi lilium per virginitatem.
O lilium angelicum o flos celestis. O
vere flos celestis quem tam dilexit spiritus
celestis supercelestis. Dicit enim Bernardus. Spiritus
celestis qui pascitur inter lilia [illegible]
habitat [illegible] angelorum quid ad civita-
tem Nazareth [illegible] flos advo-
lavit et ad suavem [illegible] virginitatis
florem [illegible]. Illi [illegible]
flos virginitatis quasi tot habet folia quot
sunt virginitatis conditiones et premia [illegible]
[illegible] huius floris corone [illegible] Maria sunt

Flos honestatis

multiplicate. ¶ Secundo consideremus in Maria
florem honestatis morum et vite. ipsa
enim dicit ecclesiastici 24. flores mei
honoris et honestatis. O quam pulcher est flos
virtutum et honeste vite. flos morum
et disciplinarum. [illegible] dicitur flores
mei [illegible] quot sunt in moribus flo-
res quot sunt virtutes vite honestatis
De hiis floribus dicitur canticorum 2. fulcite me
floribus. Cum flores [illegible] in terra ve-
[illegible] in terra ut ibi flores
apparuerunt in terra. terra est mens ac-
tivorum. [illegible] est mens contemplativorum

Terra magis est mortibus fructificans in bonum ac
... lectulus est mortibus quietem fovens in contempla-
cione. Convenit ergo mortibus sit activa sive contem-
plativa. Secundo ... floribus venustatis ... venus-
tatis. Unde dicitur: Florida fuit terra, quia floridus
fuit lectus Marie, quia in florida virginitate honesta-
tis florebat cum venustate venustatis.

flos fecunditatis

Tercio consideratur in Maria flos miraculo-
se fecunditatis. Hic flos est filius virginis
de quo scribitur Ysaie xi: Egredietur virga de
radice Yesse et flos de radice eius ascen-
det. Et sic Terra quia prius hic flos egressus
est sine ... nascendo ... [illegible]
est quia ... [illegible] Iob xiv:
Qui flos egreditur et conteritur. Dicitur quod candi-
dus in egressione et quia rubicundus in pas-
sione fuit flos ... Flos est angelis
delectabilis. Flos herbis ad vitam prodest.
Unde ... Flos est virginis filius. Flos candidus
et rubicundus electus ex milibus. Flos est
quem desiderant angeli prospicere. Flos
ad cuius odorem reviviscunt mortui.
Felix silva que producit ~~hunc florem~~ hu-
nc floris virgineum. Felix magis virga
que producit hunc florem in silva. Felix
super omnia sed quod nec silva nec virga est
per se ... Felicissimus flos est qui
super omnia sic requievit ... ipso ...
gratiis Spiritus sanctus ... Ysaie ... requiescet
super eum spiritus sanctus ... in magna
silva ... requiescit ... inveniebat
... super hunc florem requievit ...
absque ipso nec sapiens ... nec
intelligens nec consiliarius nec fortis nec scien-
tis nec pius nec plenus timore ... Hic
flos ... folia ... mun-
di ... hunc florem ... de-
siderabat florem virgineum ... Hic flos
est ... dignitate. Virga tamen est
flexibilis pietate ...
Ego flos campi ... flos campi
... patulus ...

exponitur ... per hoc quod ... cultura humana
producitur ... lapis sed sicut humano floret
... ab aliquo nec defossus
... fumo ... cum virgis
... floruit sic inviolata et integra casta
... florem
... plenitudo ... corrupti-
... ...

flos incorruptibilitatis

... Quarto consideratur
... in Maria flos incorruptibilitatis. De hoc figura
est per ... xvii, ubi dicitur quod virga Aaron flo-
ruit et fructum habuit. Virga Aaron viridis
... figurata. In virga viridis ma-
... flos autem corporis glorificati ...
... in fructu vero ...
... signata. Unde doctores hic probabi-
liter ... videtur quod beata virgo Maria ...
corpore sit assumpta. Corpus enim ...
glorificatum secundum Augustinum. Dignus ...
... Maria ... mirabili anima et corpore
in filio Christo ... filio Christo ... filium Christum ...
... corrupcionem ...
... ulla ...
tatis corrupcio. Et notandum quod secundum quadru-
plicem florem ... virginitatis, honestatis,
fecunditatis et incorruptibilitatis virgo Maria quadru-
plex sit ... florem et fructum. ... hunc
florem virginitatis et fructum ... fecunditatis.
... hunc florem honestatis et fructum humilitatis.
... hunc ... florem ... et fructum ...
... hunc florem incorruptibilitatis et cor-
... et fructum ... voluptatis ... Hos igitur
flores in virga virginea diligamus ...
... colligamus ... quam ...
delicias nobis ... satiatissimus ... o
Maria ... multiplicis gaudii floris ...
... multitudo ... urbi ...
erit.

Quibus ... premissis videamus quo-
modo sit ... Maria seu quomodo Maria sit
... regina ... regina ...

gl(ori)e i(n)grediens (con)iunct(us) ma(ri)e egredie(n)te p(ro)grediente
i(n)grediente et sup(er)grediente. Egressa e(st) ma(ri)a
nascendo. p(ro)gressa p(ro)ficiendo. ingressa celeste
beatitudi(n)e(m) intrando. et supergressa o(mn)es s(an)c(t)os exce
dendo. Egressa fuit p(e)cc(at)o. p(ro)gressa fuit ex(em)plo.
Ingressa fuit obstaculo. supergressa fuit

Egressus ma(ri)e

t(er)mino. ¶ Pr(im)o dicit(ur) ma(ri)a egrediens p(ro)pt(er) puri
tate(m) sua(m) sine p(e)cc(at)o. Ip(s)a (enim) est p(ro)ut (dici)t(ur) vas.
de q(u)o d(icitu)r p(ro)u(erbiorum) xxv° Aufer rubiginem de arge(n)
to et egredietur vas purissi(mu)m. Rub(igo) h(ic) p(ro) rubi
gine v(e)l p(e)cc(at)o originale q(uod) p(er) arge(n)tu(m) v(e)l
b(ea)ta v(ir)go designat(ur). na(m) sic(ut) arge(n)tu(m) igne
materiali examinat(ur) et purificat(ur) ita ab o(mn)i
rubigine (com)purgat(ur) ita b(ea)ta ma(ri)a v(ir)go i(n) vtero
m(at)ris sue igne sp(iritu)s s(an)c(t)i e(st) purificata et s(an)c(t)i
ficata ab o(mn)i rubigine (que) signat p(e)cc(at)o. Rubi
go (er)go ablata e(st) de arge(n)to q(ua)n(do) ma(ri)a ab ori
ginali p(e)cc(at)o e(st) in vtero m(at)ris sue s(an)c(t)ifica(ta)
et egressu(m) e(st) vas purissi(mu)m ¶ p(os)t s(an)c(t)ificac(i)o(n)e(m)
eius nata e(st) ma(ri)a ab o(mn)i labe et fomite
p(e)cc(at)i purissima ¶ Hic e(st) aduertendu(m) q(uod) recipit(ur)
[illegible] gradus i(n) s(an)c(t)ificat(ione) i(n) vtero. Pr(im)a vas pur(um)
egressu(m) e(st) cu(m) aliq(ui)s s(an)c(t)ificat(us) p(ro)uid(etur) de
vtero m(at)ris sue q(ua)n(do) sine originali nascat(ur)
remane(n)t t(ame)n i(n) eo fomes p(e)cc(at)i t(ame)n q(uo)ad mor
talia q(uo)ad venialia. sic(ut) q(ui)da(m) dicu(n)t fuisse
[illegible] q(uo)ad veniale. Vas a(utem) purius egressu(m) e(st) q(ua)n(do) ab
i(n) ier(emi)a. vas a(utem) purius egressu(m) e(st) q(ua)n(do) ab
s(an)c(t)ificat(us) p(ro)uid(etur) de vtero m(at)ris sue q(ua)n(do)
sine originali nascat(ur) et remanet i(n) eo fomes
p(e)cc(at)i venial(is) s(ed) n(on) mortalis sic(ut) i(n) b(ea)to ioh(ann)e
bap(tis)ta de q(u)o ca(n)tat ecc(lesi)a. ne levi saltem
maculare vita(m) famine posset. Vas v(er)o
purissi(mu)m b(ea)ta v(ir)go fuit q(ue) sic s(an)c(t)ificata ex v(tero)
p(ro)cessit vt i(n) ea vt credit(ur) fomes ad
effectu(m) t(ame)n venialis q(uam) mortalis p(e)cc(at)i n(on) remans(it)
Unde q(uod) b(ea)t(us) b(er)n(ardus) ait Ego puto q(uod) copiosior
benedictio(n)em s(an)c(t)ificac(i)o(n)is i(n) ea(m) descendit q(ue) n(on) s(o)l(u)m
ortu(m) ei(us) s(an)c(t)ificauit. v(er)u(m) et vita(m) ei(us) dei(n)
ceps ab o(mn)i p(e)cc(at)o custodiuit i(m)mune(m). Abla
ta (er)go rubigine originalis p(e)cc(at)i egressu(m) e(st) ex
vtero vas purum i(n) ier(emi)a. vas purius i(n) ioh(ann)e

[Progr]essus ma(ri)e

bap(tis)ta. vas purissi(mu)m i(n) ma(ri)a ¶ Sec(un)do dicit(ur)
ma(ri)a p(ro)grediens. p(ro)gressa fuit ex(em)plo ¶ Qua(m) ta(m)e(n) vi
Que e(st) ista q(ue) p(ro)gredit(ur) q(uas)i aurora co(n)surge(n)s
pulchra vt luna electa vt sol. Hijs v(er)bis sim(u)l
b(ea)ta (virgo) aurore lune et soli b(e)n(e) (com)para(tur)
ma(ri)a. q(ui)a i(n) ip(s)a lucidissi(m)e excelle(n)ti(a)
Fuit e(ni)m i(n) ea tria q(ue) notat eius lucida
v(ir)ginitas. fuit i(n) v(ir)ginitate eius lucida fe
cunditas. fuit i(n) fecunditate eius lucida
singularitas ¶ De eius lucida v(ir)ginitate
p(ro) qua aurore (com)para(tur) b(er)n(ardus) ea(m) alloquens
sic ait. Tu aurora veteris carpe(n)s
v(ir)tute claritatis i(n) tua v(ir)ginea car(n)e
[illegible] ex[illegible]. vt ibi i(n) eius (com)p(ar)ac(i)o(n)e
n(on) astra minora si(n)t tibi (nec) v(ir)gine
carne tua indicaverit. vt ea(m) sine di
[illegible] agglutinac(i)o(n)e n(on) despexit
Et sic(ut) i(n) aurora aues celi conueniu(n)t
suo mo(do) velut (con)gratulari ita et b(ea)ta
v(ir)go e(st) sua v(ir)ginitate angel(is) grata fuit
q(ui)a vt ieronim(us) ait Semp(er) e(st) angel(is) cognata
i(n) v(ir)ginitas ¶ In ei(us) angel(is) dep(ro)[illegible]
[illegible] i(n) mulieribus. Legit(ur) et gen(esis)
xxxij q(uod) angel(us) i(n) aurora [illegible]
[illegible] Hic d(icitu)r i(n) v(ir)gi(n)e et p(er) v(ir)gi(ne)m [illegible]
[illegible] o(mn)ib(us) supplantantib(us) [illegible]
sua h(ec) e(st) carne sua ¶ Sec(un)do pulchra
vt luna b(ea)ta v(ir)go ma(ri)a fuit i(n) luminosa
v(ir)ginitatis fecunditate. Pulchritudo e(ni)m lune
(con)sistit i(n) lumine recepto a sole. sic [illegible]
ma(ri)a a filio suo decorata e(st) [illegible]
[illegible] q(uod) pulchra luna fuit ma(ri)a q(ua)n(do) ei(us)
[illegible] sol totus receptus e(st) et (con)ceptus i(n) ipsa
[illegible] luna plena (con)tinuit q(ua)n(do) ea(m) deus [illegible]
[illegible] plena ¶ Tercio electa vt sol fuit
ma(ri)a i(n) lucidissima fecunditatis singularitate
q(uam) n(on) h(abe)t purus h(om)o [illegible] angelus [illegible]
dei filius. ipse sol iusticie i(n) sole tabe(r)
naculu(m) suu(m) posuit. [illegible] ma(ri)a (con)ceptus
fuit singularis [illegible] fuisset. si v(ir)go puer(um)
[illegible] (con)cepisse singularis [illegible]
sup(er) o(mn)ia singularissi(mu)m fuit q(uod) v(ir)go deu(m)
(con)cepit v(ir)go deu(m) p(e)p(er)it. [illegible] q(uod) b(ea)t(us)
aug(ustinus) sic ait [illegible] b(ea)ta v(ir)go ma(ri)a
singularis a nob(is) sermo [illegible]
singularis [illegible] modo [illegible]
[illegible] ad celi fastigia sublimauit vt v(er)i[illegible]

in principio ad diem manens de superna celi
arce susciperet. Secundo quod virgo progressa est quasi
aurora consurgens in imitanda carnis et mentis
virginitate. pulchra ut luna in admiranda vir
ginis fecunditate. electa ut sol in adoranda pro
Ingressus Marie — virginalis dignitate. ¶ Tercio incedit maria ingre
diendo ad gloriam celestem sine obstaculo quia quis
eam obstare posset tante virginis cum tanto co
mitatu ingredienti. Ipsa namque significata per
reginam saba de qua dicitur iii regum x. Ingressa
iherusalem cum comitatu multo et divitiis came
lis quoque portantibus aromata et aurum infinitum
nimis et gemmas preciosas. Comparacio inter
virginis gloriam marie ingredientis in celestem iherusalem
Considera dico ingredientis excellenciam in prin
cipatu. potenciam in comitatu. opulenciam in
Excellencia — apparatu ¶ Considera excellenciam prin
cipatus regine nostre marie in eo quod dicitur regina
saba quod interpretatur clamor. Maria enim est re
gina mundi ubi est clamor gementium. et
est regina celi ubi est clamor iocantium. clamat
enim in celo secundum apocalipsim dicit [illegible] sancti [illegible]
[illegible] Clamat et in terra dicentes ei confitendo
Salve maria bernardus pervenit nos reginam nostram
processit per te ad glorie susceptionem ut fiducia
aliter sequamur dominam fiunt clamantes trahe me post
Potencia — ¶ Iterum considera in ingressu regine nostre po
tenciam comitatus unde stipatur. in eo quod dicitur
cum comitatu multo Ingressa est enim maria
celestem iherusalem cum multo comitatu potencium
angelorum Bernardus [illegible] ait legimus quod sepe
ad funera sanctorum quibuslibet et sepulturas
angelos pervenisse et animas electorum usque ad
celum cum ymnis atque laudibus detulisse. Et
post pauca Quanto magis credendum est miliciam
celorum cum suis agminibus festive obviam
venisse genitrici [illegible] ingenti lumine circumful
sisse et usque ad thronum olim sibi a mundi
constitutione paratum cum laudibus et canticis spiritua
Opulencia — libus perduxisse ¶ Iterum considera in maria opu
lenciam meritorum in apparatu munerum precio
sorum Attulit namque secum aurum infinitum
dilectionis dei et proximorum. gemmas preciosas
virtutum et donorum. aromata bonorum operum

et exemplorum ¶ Plura est quod de thesauris marie dico
vestrum eius quod bernardus mariam alloquens ait
In manibus tuis sunt omnes thesauri mi
seracionum domini. absit ut cesset manus tua.
usque cum gloria tua minuetur sed augebitur
cum penitentes ad veniam. iustificati ad gloriam
assumuntur. Ingressa est quarto maria domina ad gloriam
tamquam regina celorum. Ingressa est cum multo
comitatu angelorum. ingressa est cum divitiis
mirabilium meritorum ¶ Quarto incedit maria — supergressio marie
supergradiendo omnes sanctos in supergradiendo me
ritorum sine [illegible] unde proverbiorum xxxi Multe
filie divicias [illegible] tu sola sed maria supergressa
es universas. Supergressa es in natura in gracia — Sto
in gloria. Supergressa es universas filias
hominum. universas animas sanctorum. universas
intelligencias angelicas. O maria Dico quod maria
supergressa est universas filias hominum quia
natura non admittit virgo concipit et virgo perperit
unde ysa vii Ecce virgo concipiet et pa
riet Et non solum hoc quod virgo filium suum [illegible] quia de
us [illegible] sed omnium naturam est. Ideo bernardus
[illegible] sic ait Ave maria [illegible] nescit
ignorat [illegible] paret
[illegible] natura. creata et omnis miratur
celestis. hoc totum est quod per gabrielem marie dictum
[illegible] et per xpum adimpletur. Iterum su
pergressa est maria in gracia universas animas sancto
rum [illegible] gracia plena sed et supplena
fuit teste gabriele qui prius dixit Ave gracia
plena et post ea subiunxit Spiritus sanctus superve
niet in te. Erat enim gracia plena fuit. Sed quia
superveniens post ea sibi spiritus sanctus contulit. in hoc
utique plus quam plena et supplena fuit. Unde
bernardus Superveniens spiritus sanctus plenam et sola
quia nos supervenit nobis sic plena et sic re
fluens fit maria. Iterum supergressa est maria in
gloria universas intelligencias angelicas Ipsa
quidem est thronus in saphirinus qui secundum ezechiel
primo [illegible] super firmamentum angelicum est expalcatus
Unde bernardus Descendit plane maria super [illegible]
[illegible] ascendit usque ad angelos. sed
et ipsos quoque transcendit et celestem omnem
supergreditur creaturam. Quinto quod maria egressa

est progressa est, ingressa est, et supergressa est. Egres-
sa est nascendo ad vitam miserorum. Progressa est
proficiendo in gradum privilegiorum. Ingressa est per-
veniendo ad regnum celorum. Supergressa est
excedendo gloriam omnium beatorum.

Benedicta tu in mulieribus. Diffusio est super
eo quod per puritatem vite innocentiam meruit
per angelum salutari. Diffusio per hoc est quod per cap-
tionem gratie affluentiam meruit gratiam plenam
invenire. Diffusio insuper est quod per spiritualem
dei potentiam meruit deum secum fieri consummari.
Diffusio mirabile est quo per humilitatem personam
suam venerandam benedictam in mulieribus mereri
dicit Gabriel archangelus Benedicta tu in mulie-
ribus. Et hanc summam pertractans sic ait Bene-
dicta per plenitudinem gratie venerande. Benedicta
per resplendenciam persone quo te ornavit. Benedicta
per multitudinem munerum pro te per prestande. Bene-
dicta per multitudinem glorie pro te cumulande. Et
primo benedicta est Maria per plenitudinem gratie in ipsa
venerande secundum apertam sententiam Gabrielis dicentis
Ave gratia plena etc. Et de hac benedictione sic
ait pro te accessum habemus ad filium o benedicta
inventrix gratie, genitrix vite, mater salutis. Bene-
dicta secundo tu o Maria per gratiam cordis, per gratiam
oris, per gratiam operis. Benedicta virgo in corde
per gratiam devotorum, benedicta in ore per gratiam la-
biorum, benedicta in opere per gratiam morum. Et
tertio benedicta est Maria per gratiam devotorum in corde
per quam cor eius fuit devotissimum secundum paradisum
dei, ita ut de hac benedictione merito intelligi
possit illud Ecclesiastici xl. Gratia dei sicut paradisus dei
benedictionibus ibi glo. fructificans universas
et diversas species virtutum. De huiusmodi felicibus gratiarum
et virtutum benedictionibus apostolus dicit Ephesios i.
Qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in
celestibus in Christo. Vere paradisus dei fuit anima
Marie in benedictionibus devotorum spiritus sancti. Non solum
paradisus mentis sed et mater vite fuit Maria
gerens in se lignum vite, hunc Christum. Genesis ii.
In paradiso dei tu es que mundo lignum vite
protulisti de quo qui manducaverit vivet in eternum.

Heu quam longe est ab hac benedictione Marie
cum multis ut est paradisus dei in bene-
dictionibus gratie sed est sentina diaboli in
maledictione malicie. Talis enim super illud psalmi di-
lexit maledictionem et veniet ei et noluit
benedictionem et elongabitur ab eo. Et iiii
benedicta est Maria per gratiam labiorum oris unde
illud psalmi Diffusa est gratia in labiis tuis.
Diffusa quanta devotione in orationibus, quanta est in col-
locutionibus utilissimis gratia in labiis Marie
sicut fuit. Diffusa quanta ad homines, quanta ad ange-
los, quanta ad deum gratia sicut fuit in labiis
Marie. Ipse namque deus vocem labiorum eius sicut
libenter audivit Canticum ii. Cum placuisset in
silentio tamen magis placebit ipso vel ad ipsum
clamet de celo. O pulchra inter mulieres
fac me audire vocem tuam. Et racius vere
sicut quam predicasse quam discipulis suis. Et
sine cessatione sicut fuerunt Marie labia et io-
ve benedixit eam deus in eternum. Heu quam longe
ab hac benedictione Marie sunt illi quorum labia
labiis Marie tam dissimilia sunt. Illi enim in quorum
labiis non gratia diffusa sed malicia confusa est
malicia scilicet mendacii, contumeliis, detractionis,
iactantie, lingue, vanitatis, impudicitie,
blasphemie, contumelie, derisionis etc. Et
contra in quos deus eis benedixit sed maledixit
et maledicet in eternum. Et quinto benedicta est
Maria per gratiam morum et diversorum. De hac
benedictione accipi potest illud Ecclesiastici xxi. Benedicat
in deus pulchritudo iusticie mons sanctus.
Mons sanctus est sancta Maria quia benedicta mons dicitur
per excellentiam meritorum per altitudinem vi-
te et morum. Hic est mons de quo super illud Danielis
Daniel lapis abscissus est sine manibus de monte
Christus sine opere maritali de Maria virgine na-
tus est. Huius montis pulchritudo, pulchritudo
iusticie, pulchritudo vite et morum
Marie tanta fuit ut merito in canticis de
ea dici posset Tota pulchra es amica
mea etc. Cantica iiii. Quia in Maria genitrice
totius puritatis et simplicitatis totius gratie
et veritatis fuit. Totius mundi et iustitie
qui de celo prospexit. Tali pulchritudine Marie

Margin notes: gratia per gratiam plenitudinem; gratia cordis; gratia labiorum; gratia morum

merito dicitur benedicta. Item quod legitur de
ista benedictione marie [illegible] in ope-
ra [illegible] secundum marie [illegible] benedicitur in deus pro-
phetavit [illegible] in dei per maledictionem
in deus [illegible] imponere. Contra male-
dictos erit eius dicetur: Discedite a me
6. Benedicta 2° pro restitutione [illegible] maledicti in ignem eternum. ¶ 2° pecca-
toribus benedicta est maria pro restitutione [illegible]
fuit. ubi benedicta terra que eam benedictam
fructum protulit. psalmus: Benedixisti domine terram
tuam. terra ista est maria de qua in eodem psalmo
dicitur: Veritas de terra orta est. veritas est christus
qui ait: Ego sum via veritas et vita.
Benedicta 3° est pro benedicto filio est Luce
quia tu benedicta. eo benedictus fructus ventris
tui. [illegible] benedictionibus di-
citur eo tu benedicta. Ideo maria pro ple-
naria benedicta est. ¶ Benedicta itaque a deo.
ab angelo. ab homine. Propter plenariam
benedicta est a deo benedictione eius operatio-
nis. benedicta ab angelo benedictione eius nuncia-
tionis. benedicta ab homine benedictione eius pro-
phetie. ¶ Est 5° quod maria a deo
pro plena benedicta a deo benedictione cooper-
ationis [illegible] Benedixisti domine terram tuam.
Augustinus: Benedicta tu in mulieribus que vitam
viris et mulieribus peperisti. quam vitam
[illegible] qui ait: Ego sum via veritas
et vita. Item benedicta est maria pro plena ab
angelo eius benedictione nunciationis secundum patet in
gabriele dicente: Ave [illegible] benedicta tu
in mulieribus. [illegible] benedicta que sic [illegible]
[illegible]
virgo permansisti. Et ideo precipue benedicta
dici meruisti. quia [illegible] premium [illegible]
angelorum [illegible] hominum et angelorum
dominum peperisti. Beda: Benedicta tu in mu-
lieribus que sola [illegible] mulieribus [illegible]
[illegible]
partus. Item benedicta pro plena precipue est maria
ab homine eius benedictione prophetie secundum patet
in elizabeth que exultavit in eius ventre infans
repleta spiritu sancto prophetando exclamavit
dicens: Benedicta tu in mulieribus et benedictus

fructus ventris tui. maria est quasi [illegible] de quo
genesis [illegible]: Ecce odor filii mei sicut odor agri
pleni cui benedixit dominus [illegible] ait ideo
benedictus ager plenus [illegible] maria plena gratia que
meruit. de eius ventre [illegible] fructus vite [illegible]
exstitit. Unde ager super omnes agros benedictus
propter fructum [illegible] Unde [illegible] super omnes
benedicta propter filium. Augustinus: [illegible] super omnes
fructus benedictum quem [illegible]
suo ventre [illegible] Ecce videmus [illegible]
virgo maria quod tu propter benedictum fructum ventris
tui es benedicta. benedicta divina et angelica
humana. Item quod legitur ab ista benedictione marie
[illegible] maledictionem
[illegible] divina angelica et humana. [illegible]
[illegible] a deo. maledicta ab angelo. maledicta — Benedicta 3° pro multitudine [illegible]
ab hominibus [illegible] ¶ 3° benedicta est
maria pro multitudine [illegible]
[illegible] benedicta est a deo filia
[illegible] posteriorem superasti. [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
in mundo. posteriorem [illegible]
[illegible]
[illegible] superavit [illegible]
[illegible] benedictionum [illegible]
[illegible] benedicta [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] Benedicta [illegible] est maria [illegible] hominibus
placabilis est. Benedicta est maria [illegible]
acceptabilis est. Benedicta est maria [illegible]
hominibus superabilis est. [illegible] benedicta est maria
[illegible] hominibus placabilis est [illegible]
in abigail [illegible] David [illegible]
vellet occidere nabal stultum. abigail [illegible]
[illegible] placavit eum. [illegible]
Benedictum eloquium tuum et benedicta tu [illegible]
[illegible] hodie ad sanguinem et ulcisce-
[illegible] manu mea. Nabal stultus [illegible]
[illegible] stultus. [illegible]
[illegible] stultorum [illegible] Abigail
[illegible] cum patre meo [illegible]
[illegible] patris celestis [illegible] maria [illegible]
celesti [illegible] Et [illegible]
[illegible] salutari meo. [illegible] abi

carnis dominam nostram scilicet David dominum nostrum signat
David ad offensionem Nabal stulto per Abigail
placatur quia deus ipsius per mariam reconciliatur
Abigail placavit David verbis et muneribus
Maria placat deum nostrum meritis et precibus. Abiga
il ultionem temporalem, maria vero aufert eternalem
David iram gladium. ista vero divinum gladium au
fert. Bernardus Nemo dignior idoneus qui gladio
dei pro nobis manum obiciat ut tu dei ama
tissima per quam primo suscepimus misericordiam de manu
2 dei nostri ¶ 2o benedicta est maria quia per eam deo
deo est acceptabilis. Unde propheta psalmista Operatus est
salutem benedictam in medio terre. Cum benedixit deus
creaturam. medium terre cum benedixit deus dixi
pro beatam virginem mariam in qua terre medio inchoata
est nostre salutis benedictio misterium per Christum. Dicens ad
cepit nostrum auctoritatem operatus est salutem in medio terre
De hoc medio terre Bernardus ait Maria mirabili
proprietate medium terre appellatur. Ad illam enim
sicut ad medium sicut ad archam dei. sicut ad
rerum causam sicut ad negotium seculorum respiciunt
et qui habitant in celo et qui habitant in inferno et qui
nos precesserunt et qui nos sequuntur. Illi qui sunt
in celo ut resarciantur qui in inferno ut eripiantur
qui precesserunt nos ut prophete fideles inveniantur
qui sequuntur ut glorificentur. In hoc 5o benedicta
terre medio benedictus est filius. benedictus est deus ipso
deus per benedictam dei matrem mariam benedictam et
accepta sit deo creatura universalis. Anselmus
O virgo benedicta et super benedicta per cuius benedictionem
benedicitur omnis creatura non solum creatura a creatore
3 sed et creator a creatura ¶ 3o benedicta est
maria quia per eam dyabolus hostis sit superabilis unde
ipsa per illam Iudith figuratur de qua dicitur Benedixit
te deus in virtute sua qui per te ad nichilum rede
git inimicos nostros. Inimici nostri sunt demones
quos beata virgo ad nichilum redegit dum in se
et in multis aliis vires eorum confregit. Bernardus Tu
bellatrix egregia dum ad faciem tuam milicia
spiritualium nequitiarum in fugam convertitur. Fugiat
hostes et confugiat ad auxilium nostrum dum
in dubiis vexationibus et impugnationibus dyaboli
ipsa nunc est terribilis acierum nostrarum in turbis ut
castrorum acies ordinata. Tu quoque dulcissima
maria benedicta est quia tua multiplici manu

Unde quod longe ab hac maria benedicta est omnis quod
deus placatus est. quod deo gratus est. quod
dyabolo subiugatus est et tali a deo maledicta
est ¶ 4o benedicta est maria propter magnitudinem
glorie sue unde Ezechiel 3 Benedicta gloria domini
de loco sancto suo. Gloria domini est gloriosa mater — Benedicta quia est mater propter magnitudinem glorie sue
domini. quia vere benedicta est propter gloriam quam habet de
loco suo duplici. Benedicta quidem est de lo
co quo filius eius apud ipsam requievit in utero
Benedicta est de loco quo ipsa apud filium re
quiescit in celo. Utrumque enim locus dignissimus est
De hoc ait Bernardus in mundo locus dignior
templo virginalis uteri in quo maria filium dei
suscepit nec in celis regali solio quo mariam
filius marie sublimavit. Benedicta ergo est maria
propter gloriam suam sublimissimam dignitate copiosis 1
simam in diversitate stabilissimam perpetuitate
Dicere quod benedicta est maria propter gloriam suam su
blimissimam sive excellentissimam dignitatis
De hac enim benedictione potest accipi verbum psalmi
dicentis Benedices corone anni benignita
tis tue. Christus quod est annus eminentie. annus
serenitatis. annus benignitatis. primus est
annus peregrinationis in mundo. 2us annus
tum in inferno. 3us conversationis in celo. primus
annus habet dies et noctes. 2us habet noctes
et non dies. 3us habet dies et non noctes. Di
co quod primus annus habet dies et noctes id est
bonos et malos qui sunt in hoc mundo sicut
tot ut sint dies et noctes in hoc anno quot
sunt boni et mali in mundo. 2us annus habet
solas noctes id est solos peccatores noc
tibus tenebrosiores. tot ut sint noctes in
hoc anno quot sunt peccatores in inferno. 3us annus
habet solos dies id est solos bonos die clari
ores. tot ut sint dies in hoc anno quot sunt
iusti in celo. In primo anno eminentiatis boni
et mali eminenter tolerantur. In 2o anno
serenitatis mali severissime cruciantur
In 3o anno benignitatis boni benignissime
coronantur. Huius autem anni benedicta corona
est beata virgo maria. Ipsa enim est corona omnium
dierum huius anni. Et ipsa est corona omnium
sanctorum celi. Corona enim super caput locatur

solet. sic maria super capita omnium sanctorum ex-
altata est. Unde [illegible] spectaculum meruit super cho-
ros angelorum et pueri vestiri quod cum
humilitatis est maria. Filius enim marie est sanctorum
sanctorum corona. maria autem corona sanctorum corone
quam scilicet ex modulo meo studeam intexere
[illegible] et nos mereamur coronari. sed eam
coronemus ad quam habere maria benedictum
2 puerum. Primo benedicta est maria propter gratiam
eius copiosissimam et multitudinem eius copia
tanta est quod ad omnes diffunditur et in uniuerso
ab omnibus benedicatur. [illegible] de ipsa propter sig-
nificantiam dicitur iudith xv. benedixerunt
eam omnes una voce dicentes Tu gloria
ierusalem. tu leticia israel. tu honorificen-
tia populi nostri. tu gloria ierusalem [illegible]
tibus. gloria maior omnium sanctorum. Tu leticia
israel deum contemplantis. leticia in celo omnium
angelorum. Tu honorificentia populi [illegible]
nantis. honorificentia in celo omnium in mundo
ministrorum. Benedicta sit gratia dulcissimi filii tui
o maria que de copiosissima benedictione tua
tanta prestat beata in celo et in terra. ut
tam angeli quam homines [illegible] possint ad
amplius quia aut hec tanta bona per benedictam
fructum benedictum ventris benedicte marie pro-
3 uenerunt. Secundo benedicta est maria propter gloriam
suam stabilissimam perpetuam. Ipsa namque
per donum illud signatur de quo psalmista [illegible]
dicitur. Tu domine benedixisti benedictam [illegible] perpe-
tuam benedictionem in perpetuum [illegible] dicitur. Postea
benedicetur [illegible] in eternum [illegible] benedicta
es o dulcissima virgo maria in mulieribus
et super mulieres. primo est super viros.
primo est super angelos. Benedicta sis propter
plenitudinem gratie quam meruisti. benedicta propter cel-
situdinem perfectionis quam genuisti. Benedicta
propter multitudinem [illegible] quam concepisti.
Benedicta propter magnitudinem glorie quam meruisti
Ad hoc o [illegible] benedictam inuocamus te
deprecamur te oramus te [illegible] ut te be-
nedicam [illegible] dicat. Fac o benedicta per gratiam
quam inuenisti. per progenituram quam meruis-
ti. per [illegible] quam peperisti ut [illegible] mediatrix te

filii dignatus est particeps [illegible] et misericor-
die. te [illegible] tradente participes nos faciat be-
atitudinis et glorie sue. Amen.

Benedicta tu in mulieribus. Maledictionem per
euam [illegible] maria [illegible] benedictionem. Bene-
dictionem per virtutes quas maria opposuit. Bene-
dicta sis tu o maria in mulieribus. benedicta namque
per humilitatem contra superbiam. Benedicta per strenui-
tatem contra acediam. benedicta per caritatem contra inuidiam.
benedicta per lenitatem contra iracundiam. benedicta per
liberalitatem contra auariciam. benedicta per sobrietatem
contra gulam. benedicta per castitatem contra luxuriam
Primo audiamus quod benedicta sit maria per humili- Humilitas contra superbiam
tatem contra superbiam. Superbie enim maledictum est sicut
scriptum est. Increpasti superbos. maledicti qui
declinant a mandatis tuis. Contra hanc super-
biam maledictionem maria opposuit humilitatis benedictionem
Unde ipsa per vallem illam signatur de qua in paralipomenon
xx. dicitur Vocauerunt locum illum vallem benedictio-
nis. Hec enim omnium humillima. Ipsa dicitur vallis
[illegible] Ipsa omnis vallis exaltabitur quanto magis
vallis dei maria que tanta fuit humilitate profunda
Adam [illegible] fuit vallis vallium que fuit
humilium humillima. Augustinus. O vere beata humili-
tas marie que deum hominibus peperit. vitam mor-
talibus edidit. celos innouauit. mundum puri-
ficauit. paradisum aperuit. et hominum animas ab
inferis liberauit. Item ad eius humilitatem pertinet
fuit primo. Ecce ancilla domini etc. O mira et profun-
da humilitas marie. Ecce maria archangelus al-
loquitur. maria gratia plena dicitur. maria super [illegible]
sancti preuenitur. maria in matrem dei assumitur.
maria in omnibus creaturis anteponitur. maria ipsa domina
celi et terre efficitur et pluribus omnibus nulla sin-
gularia extollitur. sed in huius omnibus maria
humilitate deprimitur dicens Ecce ancilla domini.
Illo dicitur Ecce mater domini [illegible] dicitur Ecce domina
mundi. sed ecce ancilla domini. Beda. Quia
magis de donis celestibus [illegible] a se hec
[illegible] ut magis magisque ap-
ta esset donis celestibus et diuinis. custo-
diam humilitatis gressu mentis [illegible] Archan-
gelo respondens Ecce ancilla domini. Hec [illegible]

infectos qui in presepio et herbis qui in agris et utun-
bus ad hospitalitatem cum maria et cum Joseph. Sic ut innue-
retur cum Eua et Lucifero. Ipsa est maria de qua
Luce ii° dicitur. Postquam impleti sunt dies purgationis marie
etc. Maria humilis et infelix superbia contra felix et
superba humilitas peccatoris. Item maria sine
peccato legem subijt purgationis et tu miser plenus
peccatis vis legem subire satisfactionis ¶
Secundo fuit et est benedicta maria per caritatem eius
quam induebat. Inuidie inuidens maledicta sunt se-
cundum inuidie capitulo genesis iiij°. Maledictus eris
super terram que aperuit os suum et suscepit san-
guinem fratris tui de manu tua. Item contra hanc
inuidie maledictionem maria obtinuit caritatis
benedictionem. Vnde ipsa vnde per sacram scripturam potest
dici quod dominus dixit genesis xxvij. Benedictionem tibi et
semini tuo dabo et filium tuum benedicturus sum
Para ipse carbo quod vnde maria genuit
quem ipse carbo ardens caritatis ignita fuit
Propter quod et ipsa vnde per rubum ardentem significatur
per quam fidelibus cunctis benedictio diuina ministratur
Ex iam igitur dominus dabo tibi filium tuum benedic-
tum sic quia ipso benedicta maria datus est nobis
filius benedictus dominus in illis verbis qui ita cari-
tate mundi inuitatus est ut et per nimio
amore mundi salutis crucis patibulum subiret
secundum septimo est maiorem caritatem nemo habet ut
animam suam ponat quis pro amicis suis ¶
Maria ad perfectam caritatem habuit ad proximum
et ad deum ¶ Ad proximum triplici propter in corde
et ore hoc sunt in sequentibus. Exurgens maria
abijt in montana cum festinatione. Ad quid
eam ad officium caritatis festinare cogebat
nisi caritas que in corde eius feruebat. Legi-
mus pastores festinasse ad presepium et quod
maria abijt cum festinatione ad obsequia et quod
zacheus festinans descendit ad hospitandum
dominum. Vnde sequitur tardius ad opera caritatis. Item
maria caritatem proximi ore fouebat. Vnde ibidem
dicitur et factum est ut audiuit salutationem marie
elizabeth. Caritas utique proximi salutationibus

et aliis caritatiuis locutionibus prodit et fo-
uenda. Vnde angelus salutauit mariam. maria
salutauit elizabeth. filius marie salutauit
mulieres euntes ad sepulchrum dicens illis
Auete. Vnde generaliter illi qui propter odium saluta-
tionem negant proximis. Vnde et illi qui dolose
proximum salutant. Sicut iudas cum dixit
aue rabbi. Item maria caritatem opere comple-
bat. nam dicitur de ea mansit autem maria
cum ea scilicet elizabeth quasi mensibus tribus. Mansit
utique pro ministerio et consolatione elizabeth
Vnde ambrosius. Non propter officium veniebat
officium implebat. Et sic maria in tribus cari-
tatem habuit ad proximum. Ita super omnia
caritatem habuit ad deum. Ipsa enim dicit
magnificat anima mea dominum. Et exul-
tauit spiritus meus in deo salutari meo. Ad
quam amat magnificat. Et in hoc exultat
Idcirco anima marie deum dilexisse magni-
ficat et in deo fundamentaliter exultauit
quia deum excellentissime amauit. Hugo
Quia in corde eius amor spiritus sancti singula-
riter ardebat. Ideo in carne eius virtus
spiritus sancti mirabilia faciebat ¶ Tertio
audiamus quod benedicta sit maria per clementiam
et mansuetudinem quam induebat. Iracundia
eius maledicta sit secundum septimo genesis xlix
Maledictus furor eorum quia pertinax et
indignatio eorum quia dura. Contra hanc
ire maledictionem maria obtinuit mansue-
tudinis benedictionem. Cuius tamen ma-
suetudo tanta fuit quod in sanctis ipsa in-
cauerunt sicut testatur beatus dominus Bernar-
dus igitur diligenter euangelice historie seriem
vniuersam et si quid forte increpatorium
si quid durum. si quid denique signum reme
si quid indignationis occurrit in maria de-
cetero eam suspectam habeas et accidere
vereris. Ipsa et vnde dum in mansuetudine
ipsa continet. Vnde ipsa vnde per illam abigail
significatur cum dauid dixit in libro Regum
Benedictum eloquium tuum et benedicta tu
que prohibuisti me hodie ne ne irem
ad sanguinem et vlciscerer me manu

Caritatem quam induebat

de proximo

Ad deum

clementia mansuetudo

mea illud est hoc mansuetior mansuetis
vel fugere unam aliorum unius id est proverbi-
orum Responsio mollis frangit iram. Quia
Maria et affectiones filii sui unde addi-
mit unde quod eos compaciens fuit sed
filio suo tantum compaciens ut secundum quod a Symme-
one prophetatum dicitur et tuam ipsius
animam pertransibit gladius scilicet compassionis
filii quam comparando fratres et tamen ¶
Strenuitas contra accidia — Secundo videamus quod benedicta sit Maria per stre-
nuitatem contra accidiam. Accidiosi enim ma-
ledicti sunt qui opus dei strenue et fideli-
ter agunt unde Jeremie xlviii Maledictus qui
facit opus dei fraudulenter. Cor tor-
poris maledictionem Maria meruit rigo-
ris benedictionem. Ipsa namque per Yahel
signata est que Sysaram clavo interfecit unde
iudicum quinto dicitur Benedicta inter mulieres
Yahel etc. Yahel interpretatur ascendens quod
bene convenit Marie que non fuit accidiosa
descendens sed strenue de virtute in vir-
tutem et de inferioribus ad superiora semper as-
cendebat unde canticorum vi° Que est ista que
ascendit per desertum. Ista Yahel Sysa-
ram interficit. Sysara interpretatur exclusio
gaudii et bene dyabolum signat qui a gau-
dio celesti exclusus et alios excludere
festinat. Ymmo heu nos omnes exclusi e-
ramus per mortem humani generis. Cum exclu-
sionis maledicto exclusa est per benedictionem
mortem salvatoris. Beda Benedicta inter
mulieres per cuius partum virginem a natura
mulierum maledicto prime matris exclusio
clusa est. Clavus est iste clavus quod caput
Sysare perforat Rigor est discipline
Rigor enim discipline est ipsius accidi-
e quasi clavus in oculo ¶ Yahel
ergo caput Sysare clavo confixit quando beata
Maria virtute sathane rigore discipline
in se confixit. Unde ibi enim probatur
beate Marie strenuitas primo in oratione unde
actuum primo Hii omnes erant perseverantes
unanimiter in oratione cum mulieribus et

maria matre ihesu. Ipsa enim perseverando in oratione
exemplum dedit quoniam oportet semper orare et non deficere ¶
Secundo probatur eius strenuitas in cordis eius sanctis
meditationibus luce ii° Maria autem conservabat omnia
verba hec conferens in corde suo ¶ Tertio fuit stre-
nua in operibus bonis unde luce primo Mansit autem
Maria cum Elizabeth ibi mensibus tribus quod Beda
Et mulier provecte etatis virgo muliercula
ministerium impendere. Heu quam longe sunt ab hac
Marie strenuitate misere accidiose quarum mentes
lingua et manus tociens a ministeriis ex-
ercitiis sunt ociose vitam in viciose ¶ Quarto
benedicta est Maria per liberalitatem contra avaritiam — Liberalitas contra avaritiam
Avari enim maledicti sunt secundum id est Avaro
enim nihil est scelestius ¶ ii Cor ex-
citatam avaricia videtis etc. Contra hanc
avaricie maledictionem Maria meruit largi-
tatis et profusionis benedictionem. Unde Haymo
Beatam dei genitricem sciamus sed pedibus quamvis
per cuncta temporalia despexit. De Marie
paupertate habetur luce ii° Invenerunt Mariam
et ioseph et infantem positum in presepio. Pau-
peres pastores invenerunt pauperem matrem et
pauperem infantem in paupere loco non in preposi-
tura sed in paupere presepio quia utique paup-
cula nec bonum hospitium habuisset si pau-
per non fuisset. Bernardus Sed deus est pauper
voluntarie et libenter. Ut et quidem est pauper
necessarie et patienter multum consolari potest de pau-
pertate Marie et de paupere christo. Ubi isto
consolatione nam divites longe sunt quod longe aliam
querunt unde luce vi dicitur Ve vobis divitibus qui ha-
betis hic consolationem vestram. Solo enim differt
divites quia non solum pauperes pastores sed
et divites reges pauperem matrem et pauperem
filium eius invenerunt secundum id est mathei 2° Et
intrantes domum invenerunt puerum cum Maria
matre eius etc. Sed non quod illi divites opes
invenerunt quia munera attulerunt. Pauperes
ergo consolationem istam inveniunt per paupertatem. Di-
vites non per liberalitatem. Unde pauperes per pau-
pertatem christo conformantur. Divites autem per libera-
litatem christo conformantur ¶ Sexto vi° benedicta
est Maria per sobrietatem contra gulam. Gulosi namque — Sobrietas contra gulam

maledicta fuit secundum primum in gula primorum parentum propter quam
et ipsa et totum genus humanum maledictionem incur-
rit. Contra hanc gule maledictionem maria op-
tinuit abstinentie et ciborum temperantie benedictionem.
Unde augustinus ait maledictio eue in benedictionem mu-
tatur marie. Quia sicut gula eue non solum ma-
ledictionem in anima sed etiam in corpore incurrit. Sic tem-
perantia marie non solum benedictionem in anima sed etiam in cor-
pore optinuit. Maledictio enim eue gulose fuit
parere cum dolore. Benedictio autem marie temperate
fuit parere sine dolore. Unde dicitur benedicta
tu in mulieribus quia illam generalem maledictionem
euasisti qua dictum est In dolore paries filium.
Et non sum de illa. maledictione precipue in ...
Et hanc singularem gratiam accepit benedictionem
ut non solum maneat non cum dolore pa-
riat. Quid enim maria tantam gratiam inuenisset
apud deum si gulosa fuisset. Ideo enim
se comparantur gratia et gula quod impossibile est
quod hec sit simul per gratiam deo grata et per gulam
ingrata. Bonum ergo est quod cum gratia et fuga
gule sicut dicitur hebreorum xiii. Optimum est gratia sta-
bilire cor non escis que non profuerunt ambulan-
tibus in eis. Ideo quod dicitur Erat ... ieiunans omnibus
diebus. Iudith enim maria deum in utero concepisset
si illud uterum crapulosa fuisset. Nam in u-
terum cum uino estuasset. Non uenter uino
estuans cito despumat in libidinem. Ieroni-
mus. Ergo quam deo incarnato gaudebat. Nam iudith cibo
et potu temperato gaudebat. Unde crisostomus
Comessatio a uirginitate maria iudith fui-
then ... longe a gratia maria sit quam in cibo et
potu ... Sed ... benedicta
est maria propter castitatem contra luxuriam. Luxuri-
osi magis maledicti sunt. Quia dicit propheta
maledicti qui dormiunt cum uxore patris sui et
dicet omnis populus amen. Contra hanc incontinentie
maledictionem maria meruit continentie benedictionem
propter quod sicut dicitur Judith xv ubi dicitur benedix-
erunt eam omnes una uoce dicentes Tu glo-
ria Iherusalem. tu leticia israel. tu honorificentia popu-
li nostri quia fecisti uiriliter et confortatum est cor
tuum. eo quod castitatem amaueris. Ideo manus domini

confortauit te. et ideo eris benedicta in eternum. Iudith
casta uidua benedicta fuit benedicta magis non
solum figura sed etiam propter locum a maiori. Si enim
propter castitatem sic benedicta est uidua casta.
quanto magis uirgo casta maxime talis uirgo
que meruit et deum parere et uirginitatem non
amittere. Beda. Benedicta est incomparabiliter
que et diuine gratie gratiam suscepit et coro-
nam in integritatis seruauit. Nota quod in
scriptura inuenimus benedictionem coniugatarum.
benedictionem uiduarum. et benedictionem uirginum. Bene-
dicta coniugata fuit sara de qua dicit deus
ego benedicam ei. Benedicta autem uidua fuit iudith de
qua dictum est Tu es gloria ... uidua es benedi-
cta benedicta. Benedicta uirgo est maria
testante angelo qui dixit Benedicta tu in
mulieribus. Benedicta ergo quam coniugales.
Benedicta magis quam uiduales. Benedicta
maxime quam uirginales amauit castitatem.
Benedicta ergo quam sara et susanna fuit
casta coniugalis. Benedicta magis quam iu-
dith et anna fuit casta uidualis.
Benedicta maxime quam ea maria fuit casta
uirginalis. Propter hoc augustinus dicit
Bonum susanne in coniugali castitate lau-
damus. sed tamen ei bonum uidue anne ac
multo magis bonum uirginis marie anteponi-
mus. Item quo dignum et iustum est ut bene-
dicta sit que cum uiro suo uirum alium non
nouit. Iustum est ut magis benedicta sit que
nec cum uiro suo nec post uirum suum alium
nouit. Dignum et iustum est ut maxime
benedicta sit que nec suum nec alium uirum
nouit. et tamen uirum in utero suo concepit.
Unde augustinus exclamans dicit O
femina super feminas benedicta que uirum omnino
non nouit et uirum suo utero circumdedit.
Excellentie castitatis marie testis est euangelium
testis maria ... et testis augustinus qui
beati personam. Casta enim fuit in uirgi-
nea carne sicut testatur euangelium ... no-
men uirginis maria. Castior autem fuit maria
in uirginea mente sicut ipsa ... testatur luce primo

Dixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet
istud quoniam virum non cognosco i. cognoscere
non propono. Castissima fuit maria in virginea
prole sicut angelus testatur qui de ista maria dixit
Math. i°. Joseph fili david noli timere
accipere mariam coniugem tuam quod enim in ea
natum est de spiritu sancto est. Ex quo patet quod maria
virgo de spiritu sancto divina prole est fecundata
nequaquam virginitas eius tali prole est violata
sed mirabiliter glorificata. Unde Augustinus
Mariam et virginem veraciter predicamus et
matrem cuius virginitatem glorificavit vera fecunditas
cuius quoque veram fecunditatem glorificavit integerrima
virginitas. Heu quod loqui a genere et
benedictione maria sit quandoque coniunctos non sit
nequaquam enim maria amica sit quam casti tamen
sit. Eva gloriosa sit virgo maria tam
multiplicem benedictionem et superbenedictionem dicamus
ut per tuam benedictionem nos miseros absolu
tos ab omni maledictione dignos reddas
divina benedictione per ipsum dicimus mariam ave.

Benedictus fructus ventris tui. Iste
est supra quo maria incito per ave
salutatur. quo gratia plenam commendatur
qua dominus secum insinuatur. quo benedictam
in mulieribus nuntiatur. Benedictum vero
fructum sive quem per utilissimam prolem suam ex
cellentem unito benedictus ventris sui
fructus proclamatur. Benedictus igitur fructus ven
tris tui o benedicta inter filias dei hic
est ille fructus de quo propheta dicit. Dominus
dabit benignitatem et terra dabit. Quod exponens
Beda dicit. Dedit dominus benig
nitatem quia ingressum virginem sine
virginali reseravit sed repleta spiritu sancto gratia con
cepit. et terra nostra dedit fructum suum
quia eadem virgo que de terra corpus habuit.
filium genuit divinitate qui deo patri
equalis. et carnis veritate consubstantialis.
Consideratio est hic quod fructus iste
est generosus deliciosus. virtuosus. et co
piosus. Primo est fructus iste virginalis ven
tris generosus quia de vero regali. est et ge
nerosior quia de vero virginali. est et generosissimus quia de vero paternali. de vero magis patris
eterni. Primo et ideo generosus est fructus iste quia de
vero regali. de vero magis david regis prodiit
sicut ei dominus promiserat dicens in psalmo. De fructu ven
tris tui ponam super sedem tuam. Hoc autem promis
sum apostolus impletum esse testatur dicens ad ro. i°.
Qui factus est ei ex semine david secundum carnem. Item
Sapientie vii. Deus ex regalibus sedibus ve
nisti. Secundo est fructus iste generosior quia de vero vir
ginali de quo dicitur Benedictus fructus ventris tui quia fructus
quem virgo absque semine genuit. flore virginitatis
tamen fructum fecunditatis retinuit. Ista nobi
litas fructus virginalis tanto excellentior est a prima
quanto est ab excellentia fructus regalis quanto celum ex
altatur a terra. O vere mirabilis et laudanda nobi
litas. o vere nobilis de virgine nativitas. Tertio est
fructus iste generosissimus quia de vero paternali. De
isto fructu accipi potest illud ozee xiiii. Ex me
fructus tuus inventus est. quod dicit pater eterni ad
beatam virginem. tuus fructus corporalis per assumptam
naturam. ex me tuus est quia ex meo vero genitus
est. sicut scriptum est in psalmo. Ex utero ante luciferum
genui te. O nimis admiranda et veneranda
nobilitas quia fructus ventris matris est filius veri
eterni. et sapientia cordis patris boni. Illius o maria
eius inter corde (?) deus pater. filius patris caritatis et
corona tue castitatis. Sapientia patrum cordis et
fructus veri virginalis. et nobilitas huius fructus paternal
in infinitum excedit primam et secundam precedentes. De hac
et triplici nobilitate huius fructus dicitur psalmo. Ecce
generatio dominus in magnificentia et gloria et fructus esse (?) sit
lumine. In magnificentia per regale. In gloria per virg
inale. In splendoribus per eternale sive paternale genero

sitate. Secundo principaliter est fructus iste delici
osus. Est et deliciosior. est et deliciosissimus.
Deliciosus quantum ad odorem. deliciosior. decore.
deliciosissimus in sapore. Decorem enim eius perci
pimus in fide. odorem in spe. saporem in caritate.
Dixi primo quod fructus matris ventris deliciosus est. sicut
suavem odorem. ita ut benedictum merito dicere possit
illud eccli xxiiii. Ego quasi vitis fructificavi
suavitatem odoris. Iste odor est vita (?) eterna. Iste odor
consolationis prosperis. odor promissionis prosperis valde

Fructus generosus,
generosior, generosissimus

Fructus est deliciosus,
deliciosior, deliciosissimus

delectabilis est. maior pars eius ~~placet huic odori~~ lo-
quens ad presentes dicit Ecce odor filii mei
sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Secundo est fructus
matris virginis deliciosior in decore seu specie. De
eius fructus decore seu specie beatus ait Quia iste fructus in
morte in scriptum suavis fuit. sed est scriptura teste
delectabilis aspectu. Quanto magis huius vitalis fructus vi-
ventem decorem debemus credere in quem desiderant
angeli prospicere. Pulcher utique fructus est quia speciosus
pre filiis hominum est. Sed ut plenius cognoscere vo-
lumus fructus huius pulchritudinem recurramus ad ipsam
pulcherrimam arborem. requiramus ipsam pulcherrimam
mulierem cui dicitur in cantico v. Qualis est dilec-
tus ex dilecto o pulcherrima mulierum. Et
ecce ipsa statim respondet dicens Dilectus meus candi-
dus et rubicundus electus ex milibus. Ipse candor
lucis eterne. candidus quidem est divinitate. rubicun-
dus ex humanitate. Candidus conversatione
rubicundus passione. Hec ad pulcherrimam arbor
matris in scriptum huius pulcherrimum fructum ventris
sed est pulcherrimos huius fructus mentis de quibus apostolus
ii. fructus spiritus sancti Gal. v. fructus autem spiritus est caritas gaudium pax
patientia benignitas bonitas longanimitas man-
suetudo fides modestia continentia castitas. Ter-
tio est fructus matris virginis deliciosissimus in sapore
de quo dicitur in sponsa cui apporta fuit quia cant. ii. dicit
Sub umbra illius quem desiderabam sedi et
fructus eius dulcis gutturi meo. Ita unum si
fructus ipse tam dulcis quam tam altus est. sicut dicit eum
beatus. fructus quanto altior tanto dulcior. Ergo
tu solus dulcissimus quia tu solus altissimus. Quia
ad potest altissimus est in fructus eius bassissima et ar-
bor [illegible] ecce arbor huius fructus matris et altissima
est sicut et bassissima. Altissima dignitate bassissima
humilitate. Altissima in oculis dei. bassissima
in oculis suis. quia [illegible] sit [illegible]. fructus
tamen eius valde est dulcis. Unde cum [illegible]
in volantibus est apis et tamen dulcioris huius fructus
eius [illegible] fructus ventris matris in olfactu
in visu. in gustu deliciosissimus est. et ideo valde benedictus
dictus est [illegible] Benedictus fructus ventris tui. benedictus
fructus matris est virtuosissimus in odore. benedictus in sapore. benedictus in specie. Quarto
principaliter est fructus matris ventris virtuosissimus. est et
virtuosior. et est virtuosissimus. Est enim virtuosus
ad parvorum salvationem. virtuosior ad salvando-

rum multiplicationem. virtuosissimus ad multipli- 1
catorum conservationem. Primo est fructus ventris
matris virtuosus ad salvandum parvos. Unde
actuum iiii. Non est in alio aliquo salus nec est aliud
nomen datum sub celo in quo oportet nos
salvos fieri. Augustinus. Non est in isto salus nisi
quem tu virgo peperisti. Bernardus ad matrem. Tu
es celestis planta preciosior ceteris. sanctior
universis. Tu es lignum vite quod solum fuit
dignum portare salutis fructum. Sed
heu multi fructum istum salutiferum sibi
faciunt mortiferum. fructum tam mellifluum
fluidum sunt vertunt in absinthium. sicut
amos v. dicitur Convertistis in amaritudinem
iudicium et fructum iustitie in absinthium. 2
Secundo est fructus ventris matris virtuosior ad
multiplicatorum salvationem. Unde post [illegible]
fructum frumenti vini et olei sunt multi-
plicati sicut et fructus frumenti ad sa-
cramentum corporis Christi. fructum autem vini
ad sacrum sanguinis Christi fructum vero olei
ad unguentum spiritus sancti referimus. Et
ut videlicet ab hoc fructu agnoscentur filii
in eternum multiplicati. est eterna multiplicata
in filiis. [illegible] filii eterne sicut hereditas
et merces fructus ventris matris. sicut in psalmo dicitur
Ecce hereditas domini filii merces fructus
ventris. Tertio est fructus ventris matris virtu- 3
osissimus ad multiplicatorum conservationem
Unde de hoc fructu accipere possumus in pro-
[illegible] fructus iusti lignum vite. Unde
lignum vite quod fuit in medio paradisi
[illegible] vitam [illegible]
[illegible] est fructus ventris matris quod est lignum vite
et fructus vite in medio paradisi ecclesie conservat
vitam gratie. et in medio paradisi celestis [illegible]
conservat vitam glorie. Conservat quidem vitam
gratie a corruptione culpe. vitam vero glorie a
corruptione omnis miserie. ut sic recipiamus
[illegible] fructum matris quod amisimus in fructum ade et
eve. Unde beatus dicit Beda dicens Benedictus
fructus ventris illius per quem et semen iocis
[illegible] et superne hereditatis quam in ade
perdimus fructum recepimus. Quia sicut benedictus
matris fructus salutem dando spiritualem. salvando

dos multiplicandum vniuersaliter multiplica-
Fructus matris est copiosus copiosior copiosissimus tos consumando eternaliter virtuosissimus est. ¶ Tertio prin-
cipaliter est fructus matris vestris copiosus. est et
copiosior. est et copiosissimus. ¶ Copiosus est
ad reficiendum plenarie animam. copiosior
est ad sufficiendum omnibus. copiosissimus est ad
J. nunquam deficiendum. ¶ Primo est fructus ventris
matris copiosus quia sufficit ad satietatem re-
ficere animam racionalem. quam totus mundus cum omnibus
creaturis satiare non potest. Unde scriptum est de
fructu operum tuorum satiabitur terra. Et no-
tandum dicit operum tuorum quia in quatuor
in materialibus sunt tuorum. Unum enim dei
opus est tractus virginis per spiritum. secundum opus est
gabrielis missio. tertium opus est spiritus sancti su-
perventio. quartum opus est verbi et carnis vnio
talium operum tuorum deus est fructus iste.
Terra que isto fructu satiatur est anima huma-
na que ad modum terre semper est germinatiua
siue vtilium siue inutilium herbarum id est co-
gitacionum et desideriorum. Ista igitur terra
fructu matris satiatur. Sicut scriptum est Satia-
bor cum apparuerit gloria tua. Quod autem
sit in gloria satietur credentes. Unde cassio-
dorus exclamans ait. O fructus qui mira-
bili quadam gratia dulcissima creadu-
2 litate satiant. Unde in gustare est perdere.
¶ Secundo est fructus iste copiosior quia pro vni-
uersitate saciandorum sufficit. Hic est fructus
arboris illius gloriose de qua dicit danielis iiij.
Fructus eius nimius et esca vniuersorum in ea.
Uniuersorum in duobus viuentium presentium et
resurgentium sicut signatum per ecclesiasticum liiij
xxv. ubi dicit Dabo vobis benedictionem meam
anno vj. et faciet fructum trium annorum. iste
annus vj est annus plenitudinis de quo apostolus
ad gal iiij. At ubi venit plenitudo
temporis misit deus filium suum. Et hic tamen
annus protulit fructum dei filium. fructum videlicet
tam copiosum quia sufficit anno vij viuen-
tium. anno viij quiescentium. anno ix
resurgentium quibus omnibus fructus animarum meorum.
Ipse enim est fructus sufficiens vniuersitati animarum
qui est deus sufficiens vniuersitati creaturarum.

¶ Tertio est fructus iste copiosissimus quia saciandis animabus
et angelis nunquam potest deficere. unde ezechielis xlvij. Non
deficiet fructus eius. ¶ Dicitur copia defectus nescia
deficere vtique non potest copia huius fructus in eternum. Unde
Benedictus fructus ventris tui qui est benedictus in eter-
num. Recapitulando tamen huius fructus magna per
ordinem videbis colore huius benedicti fructus generosi-
tatis. deliciositatis. virtuositatis et copiositatis.
Videbis igitur quomodo sit generosus ex patre regali
generosior ex virginali. generosissimus ex principali.
Videbis et quomodo deliciosus sit in odore. deliciosior
in decore. deliciosissimus in sapore. Videbis insuper
quomodo virtuosus sit ad curandum virtuosior ad mul-
tiplicandum. virtuosissimus ad consumandum. Videbis
postremo quomodo copiosus sit tamen ad satietatem
reficit. copiosior tamen vniuersitati sufficit.
copiosissimus tamen saciandis in perpetuum non deficit.
Hec. xij. conditiones huius fructus signum puto per
illos xij. fructus de quibus apocalypsis xxij. dicitur quod per an-
gelos ostendit lignum vite afferens fructus xij.
Hic est fructus de quo psalmista ait. Confiteantur tibi populi deus
confiteantur tibi populi omnes terra dedit fructum suum. Eya
nunc benedictum nunc benedicimus huius fructus fac ut hoc
fructu fruamur in eternum. per eundem fructum dominum
nostrum ihesum christum filium tuum dominum.

Benedictus fructus ventris tui Luce primo. Dictum est
de fructu ventris matris qualis et quantus sit
et creatura videndum est modo quomodo sit et quibus de-
beatur. Fructus namque iste benedictus in solo est fructus
ventris sed mentis. fructus est solius matris ventris.
Fructus autem mentis est cunctis fidelibus. Fructus
ventris per carnem. fructus mentis per fidem. Unde augustinus
super fide carne vna tantum est mater christi. fide tamen
omnium fructus est christus. Unde cum anima gerit dei verbum
immaculata et immunis a vicijs. Igitur fide tamen eadem
quamdiu mens huius fructum servat voluit ad de...
a vicijs se custodire. Iste christus est fructus mentis
non viciose sed virtuose. Fructus quidem iste est fructus humilium
contra superbiam. amatiuum contra inuidiam. mitis et man-
suetorum contra iram. laborantium contra acidiam. liberalium
contra avariciam. abstinentium contra gulam. continentium contra
luxuriam. ¶ Primo est christus fructus humilium contra superbiam christus est fructus humilium
Et quantum ad hoc accipi potest quod scribitur iiij
Regum xix. Et quodcumque reliquum fuerit de domo
iuda mittet radicem deorsum et faciet fructum

sursum. De domo enim sunt bona multa. Et quilibet in
fidelis anima eo quod multa confessiones significat. Illa cor-
poralis ista spiritualis. Illa per carnem. ista per fidem.
Et ideo non solum multa. sed et quilibet fidelis anima
volens facere fructum sursum deorsum radices mittere
deorsum radix ad deorsum mittenda humilitas
est quoniam ad modum radicis sicut ad primam redit. Sicut
videmus radicis arbor cito fructum perierit tanto
radix ipsa debet esse profundior unde [illegible] eorum
in. Quanto maior humilia te in omnibus et coram deo
invenies gratiam. Alioquin arbor quanto maior
est tanto citius vento impulsionis subvertitur
sed in magna et profunda humilitatis radice insi-
tus firmabitur. Invenimus quod quanto radix
illius arboris profunda fuerit eius radices vigent
in sublime erigunt et fructum augent altiorem
fere meruerit. Unde [illegible]. O virgo virginum sub-
limis ad quantam celsitudinem virtutis suam
erigis usque ad thronum maiestatis quam
in altum mittis radicem humilitatis. Et primo
possibilis fructus est videntes. fructus amandum deum
et proximum quia in medium unde apostolus ad ephe-
v. Estote imitatores dei sicut filii carissimi
et ambulate in dilectione. Et math. v dicit Dili-
gite inimicos vestros benefacite his qui oderunt
vos. et orate pro persequentibus et calumniantibus
vos. ut sitis filii patris vestri qui in celis est. Et
ibidem quecumque vultis ut faciant vobis homines
et vos eadem facite illis. Hec sufficiat de caritate
proximi ut possibilis sit fructus eius. Et ad hoc caritatem
dei possibilis fiat fructus eius. Diligamus deum meum
ex toto corde etc. ut math. xxii dicit. Jo.
xiv. Qui autem diligit me diligetur a patre
meo et ego diligam eum et manifestabo ei
meipsum. Jo. ibidem. Si quis diligit me sermonem
meum servabit et pater meus diliget eum et ad
eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.
Ex predictis colligitur quod per dilectionem filii
dei efficimur. Per dilectionem deum videbimus.
et per dilectionem eundem in nobis habemus. et hoc
est quod fructus virtutis quem querimus. Et secundo possibilis
est fructus patientium et mitium sive mansue-
torum quia unde Job xxii dicit. Acquiesce illi
et habeto pacem et per hoc habebis fructus optimos

Acquiescere et pacem habere est mitium et patie-
ntium. Qui ad tales sunt ipsi per hoc fructus op-
timos habebunt. Duo autem optimi sunt fructus. Unus
virtutis. alter veritatis. Optimus fructus vir-
tutis caritas est de qua apostolus ait. Fructus autem
spiritus est caritas etc. Fructus qui in eminant
alii quidem sunt boni. alii meliores. sed optimus
qui est caritas optimus est. Propter quem alii debent sic
dicuntur augustinus boni sunt. Optimus autem fructus
veritatis est christus. Ille utique bonus fructus est
veritatis quod [illegible] in utero [illegible] sicut dicit Jo-
hannes fructus ventris elizabeth [illegible]. me-
lior autem fructus ventris marie. Optimus vero fructus
marie christus. De fructu patientium et mitium
aut dicitur luce viii fructum afferunt in
patientia. Et [illegible] est fructus [illegible] sunt
et laborantium quod attendit sap. iii. Bono-
rum laborum gloriosus est fructus. Quartus
[illegible] est fructus iste eius [illegible] laborem sic
apis facit fructum mellis. Fructus [illegible] de
quo eccl. xi dicit. brevis in volatilibus est apis
et initium dulcoris habet fructus eius. Considera
carissime quomodo apis de orto ad ortum
de arbore ad arborem de flore ad florem
discurrit pro fructu mellis. Sic in medi-
tationibus et desideriis et zelo [illegible]
debes discurrere [illegible] exemplorum et maiorum profec-
tum discurre [illegible] de orto ad ortum id est de
statu ad statum. de arbore ad arborem
id est de iusto ad iustum. de flore ad flo-
rem id est de virtute ad virtutem. de christo ad
christi matrem ad illum florem qui flos est et
fructus de quo ambrosius ait flos marie christus est
qui velut bone arboris fructus pro [illegible]
[illegible] virtutis nunc floret nunc fructi-
ficat in nobis. Laborantium fructus quod hic fructum
per bonorum laborum gloriosus est fructus. [illegible]
[illegible] laborum sed bonorum laborum
tantum est fructus [illegible] de malis laboribus
dicit sapientie iii. Sapientiam qui abicit et dis-
ciplinam infelix est et vacua est spes il-
lorum et labores sine fructu. Quintus fructus
[illegible] est [illegible] in bono quod attendit
[illegible] est fructus [illegible]

[illegible]s amandum deum / et proximum

[illegible] fructus patientium / mitium

[illegible] fructus / laborantium

[illegible] fructus / [illegible]

et maxime illorum liberalium quia per hoc fratrem vendi-
derunt diebus temporalibus. mistice in Gen. xxxvij. ubi
affertur quod fratrem illius viginti argenteis
Dicit glosa quod per viginti accipitur pretium
et per argentum desiderium mundanum. Dum ergo
pretio desiderium mundanum quod primo relinquit ipse
pro viginti argenteis quod hic fratrem tradidit
Heu quam longe ab isto fratre nunc sunt avi
avarorum tenentes in concupiscentiam de quibus
dicitur Luce viij. a sollicitudinibus et diviciis
et voluptatibus vite suffocantur et non
referunt fructum dicitur quod Eccle. v. Qui
amat divicias fructum non capiet ex eis

De fructibus abstinentiam

Capitulo vij. dicitur quod fratres abstinentiam contra gulam
Unde Luce vj. dicitur Beati qui esuritis quia saturabimini Et ad Gal. v. Paulus enumerans
fructus spiritus inter cetera sic ait Qui autem sunt
Christi carnem suam crucifixerunt cum viciis
et concupiscentiis hoc est quod sobrie volentes
vivere et sic fructum spiritus id est Christum cupientes
percipere debent sibiipsis vim facere tenen-
tes bellum continuum contra concupiscentias gule
Sed longe sunt ab hac abstinentia sicut
ab hoc fructu spiritus qui est Christus qui opera car-
nis que sunt etc. et post pauca sequitur ebrietates
commessationes et hiis similia et ad Ro. xiij
Paulus inter cetera sic ait Abiciamus opera
tenebrarum et induamur arma lucis sicut
in die honeste ambulemus Non in commes-
sationibus et ebrietatibus etc. Capitulo viij.

De fructibus continentiam

dicitur quod fratres continentiam contra luxuriam De
hoc dicitur Sap. iiij. Felix sterilis que nescivit
thorum in delicto. Habebit fructum in res-
pectione animarum sanctarum Et tales fratres
castissimi. fratres virtutis virginitatis merito
et fratres continentiam spectant. Hec contra luxu-
riosos qui illud habent pro fructu virginitatis
vel inferius quod illud habent carnalia quod pos-
sit fieri fructum virginitatis vel de adul-
terio dicitur Eccle. xxiij. Mulier omnis relinquens virum dabit
fructus vel de alienis et a regno celo-
rum expellendi sunt. Sed Paulus ad Gal. v.
Manifesta autem sunt opera carnis que sunt for-
nicatio immunditia impudicitia luxuria etc. et post

pauca sequitur quoniam qui talia agunt regnum dei
non consequentur. Videamus ergo quot fratres spiritus requirunt
que idem ubi supra consequenter dicens fructus autem spiritus
est caritas gaudium pax patientia longanimitas
bonitas benignitas mansuetudo fides mo-
destia continentia castitas Igitur fratres iste bene-
dictus maxime virtutis et continentiam contra luxuriam quia
maxime super omnes homines fuit castissima ut supra
ubi de continentia tractatur visum est. Fuit et hoc
fructu maxime per caritatem contra invidiam dignissima quia
super omnes homines fuit caritate plena ut supra
visum est ubi de caritate eius contra invidiam scriptum
est. Fuit et maxime hoc fructu scilicet Christo dignissima per
lenitatem eius contra iram ut supra. Fuit et maxime hoc
fructu dignissima super omnes homines per strenui-
tatem contra acediam ut visum est. Fuit et maxime
hoc fructu super omnes homines dignissima per libera-
litatem contra avariciam ut visum est. Fuit et maxime
hoc fructu dignissima per abstinentiam eius contra gulam
quia super omnes homines sobria ut visum est. Fuit
postremo ipsa virgo maxime hoc fructu dignissima
quia super omnes homines fuit contra superbiam humillima
per singulorum horum declarationes que supra ubi
et tunc patent. Benedicta tu in mulieribus. O virgo
maxime felicissima que tam virtuosissimo fructu divino
fuisti dignissima. Domina nos ut virtuti-
bus ad hunc fructum pertingere valeamus dominum
nostrum Ihesum Christum filium tuum. Amen.

Benedictus fructus ventris tui. Postquam visum
est quis et qualis sit benedictus fructus ventris
Marie virginis est et qualis sit videamus
nunc ad quos et ad quales effectus necessarius sit
Est enim fructus iste necessarius ad bonum. scilicet
necessarius est contra malum. ~~Sicut necessarius~~
Sunt vij. effectus eius et fructus iste necessarius contra
malum. Sicut necessarius est fructus iste benedictus
sunt vij. effectus eius ad bonum. Primus effectus huius
benedicti fructus est expiatio culpe mortalis. 2us
pacificatio inimicitie capitalis. 3us sanatio plage
originalis. ~~[illegible]~~
~~[illegible] locupletio~~

aie donalis. v. relevatio tedii mentalis. vi.
cunctatio ire iudicialis. vii. elongatio pene ge-
hennalis. viii. renunciatio sub[stantie] temporalis. ix.
locupletatio anime donalis. x. consummatio vi-
te spiritualis. xi. multiplicatio [illegible] universalis
xii. redintegratio ruine empyrealis. xiii. impe-
primus effectus huius fructus tratio glorie eternalis. ¶ Primus effectus huius bene-
dicti fructus ventris Marie quod necessarius est ad expia-
tionem culpe mortalis. Unde hoc enim iste fructus nobis
est datus et natus et passus ut auferat peccatum
hominis. Unde Math. 1o. Ipse enim salvum faciet
populum suum a peccatis eorum. Ipse quoque est de quo Iohannes
dicit: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccatum mundi.
2 ¶ 2o necessarius est hic fructus ad pacificationem inimi-
citie capitalis que fuit inter deum et hominem et inter
angelos et homines. Unde ad Col. i. pacificans
per sanguinem crucis eius sive que in celis sive que
in terris. Itaque iste fructus pax hominis ad hominem
pax hominis ad angelum. pax hominis ad deum
factus est. Unde Ysa. lvii. Creavi fructum labi-
orum pacem ei qui longe est et qui prope est. fructus ventris
Marie. Unde per dictum fructum labiorum Marie, quia dum
de labiis eius distillaverunt melliflua verba
i. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Sta-
tim concepit mellifluum fructum suum. ¶ Unde mel-
liflua labia sunt de quibus Cant. iiii. Favus distillans
labia tua sponsa. Horum ergo labiorum fructum
Christum conceptum deus pater creavit sive fecit pacem.
pacem utique ei qui longe est per culpam scilicet homini ut fiat
prope per gratiam. pacem quoque ei qui prope est per gratiam scilicet
angelis ut fiat longe a culpa. Ipse enim secundum
apostolum est pax nostra qui fecit utraque unum. ¶
3 3o necessarius est hic fructus ad curationem plage o-
riginalis. Gravem enim plagam primo parentibus plagis
vulneratus est homo incidens in latrones. Unde per ori-
ginale peccatum [illegible] fuit [illegible]. sed hec plaga
per hunc fructum sanatur. In hac quidem vita in pre-
senti sanatur per gratiam. in futura vero vita toto sa-
nabitur per gloriam. Ut ergo per hunc fructum sanemur
accedamus ad arborem eius ad matrem scilicet orantes
cum Anselmo qui orabat ait: Exaudi me domina
sana animam peccatoris servi tui per virtutem benedicti
4 fructus ventris tui qui sedet in dextera omnipotentis patris
sui qui est laudabilis et gloriosus in secula. ¶ 4o ne-

cessarius est hic fructus ad relevationem tedii sive
famis mentalis. ¶ Unde mirabile fructum per-
quem tam famis [illegible] relevatur anima sicut
testatur beatus Bernardus. Bonus fructus qui anima pascit et
[illegible] instancia et [illegible]
[illegible] ¶ Fructus reclinatur in pre-
sepio ut fideles [illegible] velut sancta anima-
lia sic alimento refecit. Iohannes Augustinus
O presepe splendidum in quo iacuit fructum 5
animalium sed cibus angelorum inventus est. ¶
5o necessarius est hic fructus ad cunctationem
ire iudicialis quam utique eterna expectat
omnibus iniustis. quam enim per hunc fructum
beatum evadere poterunt omnes iusti. Unde
ps. ¶ [illegible] utique est fructus iusto utique est deus
iudicans eos in terra eos i. iniustos scilicet
exponit glossa. Iniustos utique deus in-
dicabit in terra. Deum in iudicio futuro iusti
in aere erunt iniusti vero in terra remane-
bunt. quia terrenis hic dum adheserunt ita
ut dicere possint: Adhesit in terra venter
noster. Deus ergo Christus [illegible] utique est fructus
suavis iusto scilicet utique erit iudex [illegible] 6
iniusto. ¶ 6o necessarius est hic fructus ad
elongationem sive declinationem pene
gehennalis sive mortis eternalis. Un-
de [illegible] digne referam gratias
deo et domino meo per eius [illegible] cap-
tivus sum redemptus. per eius [illegible] de mor-
te eterna sum [illegible] per eius [illegible] pa-
tri sum restitutus et de exilio miserie
in patriam beatitudinis reductus. Benedicta
in mulieribus. hoc enim [illegible] in benedictus
fructus ventris tui in regeneratione bap-
tismatis sive [illegible] ergo omnibus ab isto fructu
alienis [illegible] utique est omnis arbor
que non facit fructum bonum excidetur et
in ignem mittetur. ¶ [illegible] de vi-
[illegible] quod hic fructus ventris Marie ne-
cessarius. [illegible] quod hic fructus 7
ad vii. [illegible] sit necessarius ¶
viio est hic fructus necessarius ad renunciationem
sive ad contemptum substantie temporalis. Unde Can-
tici viii. [illegible] afferret mille argenteos

quod frumentum eius. pro mille scilicet glosa intelligit pro fructu pro argento de vindemia accipiet. Unde qui mille argenteos quia hoc frumentum de creaturis perfectioribus temporalibus pro tempore vendiderat. ut patet viii d. Melior est fructus meus auro et lapide precioso. Et vere merito quia hoc frumentum omnia temporalia fuerit vilificat et creaturis quam preciosus sit iste fructus diligenter attendat. Unde cum ceteris creaturis ad hoc tamen venit est. Nec solum pro hoc frumentum venit ipse sine inter creaturis de rebus et diviciis sed et homines et propheta Jeremias id est iudicio ex
8 Pro possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos et ire ut inter cetera ligna promovear. Suavissimos fructus scilicet Christi et caritatis. ligna et silvarum secundum dicit glosa scilicet homines infructuosi de dio et non fructi. Igitur quia fructus istos suavissimos venit virtutis crescunt homines super ligna silvarum preciosissimos.
Tercio est hic fructus necessarius ad replendum nos ad vitam. Unde d. patet xy. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis. Dicunt enim eum scilicet fructum ventris sed et fructum oris in ecclesie fatentur quia ipsum oris prouerbiis: oris confessione oris orationem in verbum. ipsum quia ore corporis summi sacramenti. ore vero anime spiritualiter. quia unde ius aut flos meus fructus est fructus ut nos illud comedamus. Gregorius Octo utilitates narrat in percepcione sacramenti quod ad illud qui digne percipit illud nam scilicet cuique corpus proprie debilitat viciam. corroborat virtutes. venialia delet. aliquis de pena minuit. auget graciam. Dyabolum compellit. cibus est anime. et du-
9 cit in patriam. Quarto quod est hic fructus nutrimentum ad perfectionem vite spiritualis. Unde dicit vi ro perfectio. Unde in ps. d. Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. et folium eius non defluet.
Quod intelligere debemus per decursus aquarum gracias in virgatores gracie pro quam homo dat suum perfectum fructum suum dicimus tamen scilicet tempore. Deus ad gracias perfectionis vite hic in crescit quod homines fructuosi tamen convertat. Perfectorum namque est tempus suum non negligere. Ideo quod dicit quod fructum suum dabit in tempore suo. Perfectorum namque est in verbis turbibus non defluere. Ideo quod addit et folium eius non defluet. Perfectorum insuper est quod spiritum perfectum scilicet non omittere. Ideo quod dicit perfectionem omnia quidem facient prosperabuntur.
Quinto est hic fructus necessarius ad multiplicacionem ecclesie universalis. Unde pro patet 31 d. De fructu manuum suarum plantavit vineam. Dicitur hic scilicet fructus ventris d. quod ventre gignitur. Et scilicet dicitur fructus oris d. quod ore sumitur. Ita dicitur fructus manuum d. quod manibus bonorum operum acquiritur. manibus quam sacerdotalibus ministratur. Unde fructus iste plenissime est fructus manuum. Fructus tamen ventris eius est quod de ventre eius singularissime natus est. Fructus est oris eius quod de ore eius ad scissum caritatis est. Fructus quam manuum eius est quod manibus eius devotissime attrectatur.
De isto itaque manuum fructum manuum ut primum ecclesiam scilicet exponit glosa. plantavit vineam id est ecclesiam universalem per orbem diffusam de quo palmites huius vinee videlicet fideles ecclesie per quem fructum multiplicantur scilicet doctorum ecclesie in cordibus fidelium hunc fructum spiritualem nascentur. Hunc dicit in ps. d. fecerunt fructum utilitatis. et benedixit eos et multiplicati sunt nimis. Et quod ecclesia ex omnibus generacionibus per hunc fructum est multiplicata. in ego hunc fructum produxit meritum ab omnibus generacionibus predicatur. Unde. Ideo quod dicit ipsa
autem Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generaciones. De quibus ubi loquitur Bernardus inquit magis loquendo sic Ecce enim video quod futurum est in me quod fructus prodeat de me et quam bona non in soli sed omnibus generacionibus provenient pro me.
Sexto est hic fructus necessarius ad restaurationem ruine empyrei. ruine in qua in celo empyreo. Unde ex ore 11

Marie loquens ait Angelicam gratiam mihi deus
per meum reintegrabit gratum. Et humanam gratiam
in Adam maledictam per benedictum fructum ventris mei
129 ad eternam benedictionem reparabit. Apo. xxij. Et hic
fructus vertitur ad perpetuationem glorie eternalis que
eterna non esset nisi per hunc fructum conservaretur. Unde
dicitur Apo. xxij. Fructus iste lignum vite. Vere
fructus iste deus est lignum vite. Et sicut lignum
vite fuit ad continuandam vitam naturalem in paradiso
terrestri sic Cristus est ad continuandam vitam eternalem
in paradiso celesti. Hec omnia tanta bona que per bene-
dictum fructum Marie consequimur bene illa apostolus
bene adiunxit cum dixit. Hec tanta bona per benedictum
fructum benedicti ventris benedicte Marie provene-
runt. Unde hic xij. effectus sive utilita-
tes huius fructus signari possunt per xij. fructus lig-
ni vite de quibus legitur Apo. xxij. quod angelus
monstravit Johanni lignum vite afferens fructus xij.
Domina nostra o benedicta in mulieribus ut
per benedictum fructum ventris tui benedictionem
horum xij. fructuum consequamur. Domina nostra
o virgo fructifera ut per fructum tuum huius
fructibus ita fructuosi efficiamur ut per hos
fructus tuos fructum perpetuum frui mereamur. Do-
mina nostra o dulcissima ut sine fine concedat
nobis frui dulcedine sua ille benedictissimus
conditor suus benedictus fructus ventris tui,
qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus
per omnia secula seculorum Amen.

Explicit speculum beate et gloriose semper virginis
Marie.

dicsord[illegible] mentis ingenia et exp
sarie [illegible] intus g'ra elu
cesceat clarius cu opposita iux^a se
posita magis appareat et veritas co
[illegible]itata magis splendescat. Cuius
argumenti opponendo disputando et
ad allegatores conferas, respondeo
[illegible] Disputuls [illegible]
[illegible] est opus ta
[illegible] ut [illegible]
[illegible] potes habere plura q tangit
[illegible] valeas reperire et plura q
[illegible] ut opinor a tua memoria [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] posses cu oportunitas fuit
allegare. Magis [illegible]
pt totu tractatu [illegible]
dubito e prudentia [illegible]
[illegible] passiones [illegible]
[illegible] si in [illegible] investigad
de sentia [illegible] ut tu vis
qua de opinion[illegible] reputo app
[illegible] in hoc tractatu [illegible]
[illegible] veritate non [illegible]
[illegible] approbatione mea
[illegible] nulla veritati [illegible]
[illegible] ut timeo [illegible]
[illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] verbis, no [illegible]
[illegible] apud hunc
tractatu [illegible] Discedo

Officialis [illegible]
[illegible] iniuste et iniuste
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] esse
[illegible]
[illegible]
[illegible] et utilitate [illegible] toti [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] sen
tentie [illegible] Magis [illegible]

Interrogatio[illegible]
opi[illegible]
[illegible]
[illegible]
optime [illegible] esse [illegible]
et [illegible]
pot ad [illegible]
[illegible] ista opinione [illegible]
Manifesta opi[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod facilius
[illegible] et efficacius ac [illegible]
[illegible] et boi [illegible]
[illegible] malos [illegible]
et principes [illegible] teste
bto petro q in [illegible] sua p^a ca^o
[illegible] esse missos a rege ac
ad vindictam malefactoru laude vo
bonoru. Cui concordat b^ts paulus
ad romanos [illegible] dicens [illegible]
ee adeo ad terrore maloru [illegible]
tate bonoru [illegible] tunc pa
te bonu fac et habebis laude ex
ea [illegible] Cu [illegible]
aut male feceris time. non eni sine
ca gladiu portat. Hoc [illegible]
aplor[illegible] scriptu e [illegible] aug[illegible]
[illegible] ut legit' [illegible] frustra
[illegible] pt[illegible] [illegible]
[illegible] coma
[illegible] Distinctio [illegible]
[illegible] ista mos [illegible] et
utilitates [illegible] oia [illegible]
male [illegible] et boi [illegible] malos
[illegible]
[illegible] fcte st
leges et institute st [illegible]
[illegible] principes [illegible], st
leges [illegible] boni
[illegible] leges st fce ut maloru au
[illegible] et boi [illegible]
[illegible] fcte st leges et
[illegible] in prologo [illegible]
[illegible]
et boi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] male facientes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] principes [illegible]
[illegible] et [illegible]

Scripture di-
uine nocios
pro tpe q°
mundi impi
acquirere
laborauerut
multi et magis laud. Romano
nostri excellent prout in libro
machabeor legim° manifeste.
Proinde post tractatu de ptate
pape et cleri tractatu de iuribus
rom imperii que nonnulli lucra-
tiores hiis tempor. clare sibi ta-
xant. Presertim cu de rom impii qda
quor gesta sunt et melior alioz
in tractatib sequutur ad quos
iste dialogi .3a. ptis inter discipulo
gz [illegible] et ambiale
tendimus describi. De fide altam
tempor orthodoxa primo a tracta
quos libros conticet. Quoz primus
inquirit a toto genere humano
prodeat unus imperator uniuso or
bi presit. Scds excellentiis seu
gracie moralis et uirtutibus inpe
tos mudi dz pfulgere. Q° romi
preesse impium. Et an de iure de
stirpem seu cessarum minui diuidi
ualeat seu transferri. Qrtus quia
hat imperator romoz sup spualia
inuestigat. Qutus perscrutat an
imperator romoz sz spualia hat
ptate aliqua uel sit capax sz
spualis ptatis. Sextus indagat an
quicqz fuit imperator i patoz ro-
noz simia rom impii cou quet
qz impugnatore maiore uel mo
iz defensore [illegible] prem carde
nales et clericu si imia rom impu
impugnauere ut maiore impedicerit
no obstante [illegible] domina sina
astitutore uel promisse pape et
cardinalic uel quorcuqz alioz
potena et p aud. si in pt alit
De ueritate salutis teneat de fe
[illegible] prestitutum [illegible]
[illegible] tractat [illegible]
aliis destruendis [illegible]
[illegible] patoribs rom imperi [illegible]
alios prius primo. De stilo Ro-
pstis suffientie que tractada com
[illegible] ex libris [illegible]
[illegible] de romanis [illegible] et aliis [illegible]
[illegible] et [illegible] pontifice
atqz imperatore et sermone potissime
et alia ex gentiu eis pat [illegible]
da et solum munenda. Inquirit
solid biblia et decretu ne [illegible]
decretalium spem hoc ordinem [illegible]
in omne imperfectione atqz [illegible]
sit facias consilia ferentia desille
du. Magister. [illegible]
opus pstim fecerit negaui te
de uia tua nimia ut post quo toto
tangit in humanis op° spale
ut estimo et militate ab alio
attemptatu utile et preter cu [illegible]
ut alios super libris [illegible]
tuis pstim opa priora [illegible]
qz ex dispensione [illegible]
et iustitie acceptione [illegible]
iduterit ipe uidere complimus
ce premissa ut determiate comme be
latentes illos qui alios regerdo [illegible]
asserendo uel inforando seu con
dicio gubernat. Arabic pete i
eoz qui iusta sut et utilia sunt
amatores. Ad prefatu opus fue
requisita. Illa que dixi tabrim [illegible]
cacie improbado et hii a [illegible]
toribs et auctbs male [illegible]
fidelerdo in hoc cu [illegible]
in toto isto dialogo [illegible]
extada diucim. Hoc quod [illegible]
sinias sine opiones uile et flac
stolidae fantasticas [illegible]
quas fuerit multe conabor.
No solu et fiex oz asserio [illegible]
latio uince p falsis et fantasticis
sentenciis alleg. [illegible]
sophistice ad manifesta [illegible]
gatore et explicatorem sepe occurrere
asseuant ueritati. ipe et p cau [illegible]